

EEN JAAR VOGELBESCHERMING 2025

Impactverslag

200.000 hectare 'nieuwe natuur'

Groene Bondgenoten op stoom

Succesvol Wij & Wadvogels krijgt vervolg

INHOUD

1	VOORAF	4
2	VOGELBESCHERMING IN VOGELVLUCHT	6
3	WATERRIJKE GEBIEDEN	12
4	LANDELIJK GEBIED	20
5	STEDELIJK GEBIED	30
6	INTERNATIONAAL	38
7	ENGAGEMENT	46
	COLOFON	56

LEESWIJZER

Het Jaarverslag van Vogelbescherming Nederland kent twee delen: naast het overzicht van de inkomsten en uitgaven in de Jaarrekening publiceren we ook een Bestuursverslag. Onze Raad van Toezicht publiceert daarnaast een eigen jaarverslag. Verder laten we jaarlijks een Impactverslag het licht zien. Dat ben je nu aan het lezen.

Aan de hand van de ambities en strategieën van Vogelbescherming gaan we in dit Impactverslag in op de resultaten die we in 2025 behaalden. Elk hoofdstuk heeft dezelfde opbouw. Per inhoudelijk thema noemen we eerst wat onze ambitie is en daarna geven we een overzicht van de grootste resultaten in 2025. Ook blikken we kort vooruit naar 2026. Verder lichten we één project van Vogelbescherming met grote impact nader uit én interviewen we een samenwerkingspartner uit ons werkveld.

Voor deze publicatie hebben we omwille van de omvang en de leesbaarheid een selectie gemaakt uit onze resultaten. Die resultaten melden we overigens niet alleen via dit jaarlijkse verslag, maar op veel meer manieren. Op onze website publiceren we bijvoorbeeld door het jaar heen actuele artikelen, die we promoten via onze sociale media en een digitale nieuwsbrief die naar zo'n 205.000 geïnteresseerden wordt verstuurd.

Onze leden lezen achtergronden bij de resultaten, mijlpalen, impact en nog veel meer in ons blad Vogels. Voor wie heet van de naald wil volgen wat Vogelbescherming doet, bereikt of ergens van vindt, sturen we berichtjes de wereld in via sociale media, zoals LinkedIn, Facebook en Bluesky. Op resultaten met veel impact van langer geleden kijken we terug in de podcast-serie 'Van Gruwelmode tot Grutto' aan de hand van gesprekken met oudgedienden bij Vogelbescherming.

PATRIJS

Vogels hebben ons veel te vertellen. Als we niet goed luisteren, missen we niet alleen de signalen over hoe zij ervoor staan, maar ook die over onze eigen leefomgeving. Al meer dan 125 jaar toont Vogelbescherming zich voorvechter van de belangen van vogels en hun omgeving in Nederland en daarbuiten. Opkomen voor vogels bleek in 2025 nog steeds buitengewoon urgent, zoals uit de navolgende hoofdstukken zal blijken.

In 2025 publiceerden we onze Vliegroute 2025-2034, Strategisch Meerjarenplan Vogelbescherming. In dit document schetsen we onze droom, onze doelen, aanpak en de impact die we willen bereiken. We kijken erin vooruit naar het komend decennium en bouwen voort op de lessen uit het verleden. We hebben immers vele doelen voor vogels al bereikt, door nieuwe wegen te bewandelen in het oplossen van problemen voor vogels, door onze vasthoudendheid, een verbindende rol en op basis van wetenschappelijk onderzoek en monitoring.

Grote urgentie

De druk op de leefomgeving van vogels neemt wereldwijd nog altijd toe. Veel vogelpopulaties nemen in omvang af. Ook uit Nederland dreigen meerdere soorten te verdwijnen. De urgentie om te handelen is groot. Dat is zeker het geval in de context van een dramatisch veranderende wereld waar effecten van klimaatverandering ingrijpender worden, de biodiversiteit in hoog tempo afneemt en geopolitieke veranderingen leiden tot grote spanningen. Een schone bodem, schone lucht en schoon water stonden in 2025 onderaan de politiek-maatschappelijke urgentielijstjes. Zonder ingrijpen koersen we af op een daverend verlies aan kwaliteit van onze leefomgeving.

Wij willen iets anders voor Nederland en ver daarbuiten. Onze ambitie is een wereld te realiseren waar vogelpopulaties gezond zijn. Dat kan door het vergroten en verbeteren van het leefgebied van vogels en het vergroten van het draagvlak in de samenleving. Randvoorwaarde voor deze inzet voor de lange termijn is dat Vogelbescherming opereert als een toonaangevende organisatie.

Met de volgende strategieën werken we aan deze ambitie:

- Het verminderen van de knelpunten voor vogels op het gebied van ruimtelijke ordening, intensieve landbouw, recreatiedruk, economische activiteiten in belangrijke vogelgebieden, verstoring van de gezonde leefomgeving, uitbreiding woningbouw en infrastructuur, klimaatverandering en predatie.
- Internationale aanpak: we willen drukfactoren verminderen langs de Oost-Atlantische vogeltrekroute waar Nederland aan ligt. Dat doen we samen met andere BirdLife Partners waardoor we tegelijk ook het BirdLife International-netwerk versterken. Vogels houden zich niet aan 'onze' grenzen, internationaal werken is alleen al daarom noodzakelijk.
- We hebben een aanpak waarbij we inspelen op de wensen en mogelijkheden van verschillende doelgroepen om samen met hen impact voor vogels te bereiken.
- We opereren als een 'Great Fundraising Organisation', wat wil zeggen dat we inzetten op groei van draagvlak voor ons werk en meer middelen om de belangen van vogels te kunnen behartigen en mensen duurzaam te verbinden aan onze ambitie.
- We zorgen ervoor dat onze interne organisatie een stevig fundament biedt om dit alles te bereiken.

VOGELBESCHERMING IN VOGELVLUCHT

Missie

We bouwen aan een vogel-vriendelijke wereld. We beschermen wilde vogels en hun leefomgeving, hier en elders. We zetten anderen aan om samen met ons in actie te komen voor vogels.

Visie

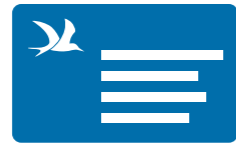
Wij zien een wereld voor ons waarin het goed gaat met vogels. En als het beter gaat met de vogels, gaat het beter met de mens.

Waarom wij bestaan

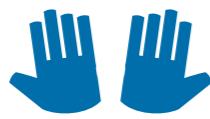
Vogels staan onder druk. Dat is een ernstig signaal over hoe onze leefomgeving ervoor staat.

Meer lezen over onze uitgangspunten, doelen en strategieën? Ga naar vogelbescherming.nl/organisatie en lees de Vliegrouete 2025-2034.

Organisatie

153.000 leden

577 vrijwilligers

115 medewerkers

Bereik Vogelbescherming.nl

2.200.000* unieke bezoekers*

*In 2024 waren dat er 3,5 miljoen. De afname is te verklaren door een nieuwe 'cookietool'. Als mensen geen cookies accepteren, tellen ze niet meer mee. Daarnaast zorgen AI-zoekresultaten op de zoekmachines voor minder website-bezoek.

Vogelnieuws, digitale nieuwsbrief

205.000 ontvangers

sociale media

Tussen haakjes aantallen in 2024

140.000 (140.300)

vrienden op Facebook

66.000 (61.900)

volgers op Instagram

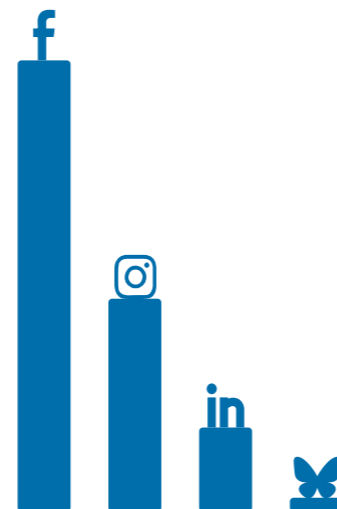
26.000 (22.500)

volgers op LinkedIn

4.200 (-)*

volgers op Bluesky

*Nieuw per 2025 als vervanging van X.

Besteed aan doelstelling **79%**

Trots op in 2025

Afronding grootschalig project

Wij & Wadvogels, fase I. Hele reeks projecten opgeleverd rondom herstel van leefgebied, monitoring van vogels en campagnes gevoerd tegen verstoring. Fase II is gestart.

Afsluiting samenwerkingsproject

Coalitie Natuurlijke Klimaatbuffers waarvan Vogelbescherming in 2008 medeoprichter was. Opbrengst - naast lobbyresultaten en doorwerking gedachtegoed - is dat er 200.000 hectare nieuwe natuur met 'dubbelgebruik' werd gerealiseerd, veelal ware vogelmagneten.

Vliemensvlug **60.000 handtekeningen** geworven tegen plan van toenmalig minister Mona Keijzer om nestgelegenheid voor huismussen als standaardvoorziening bij nieuwbouw te schrappen.

30 jaar WetlandWachten-netwerk.

Vrijwilligers die in actie komen voor de vogels namens Vogelbescherming in de natte natuur van Nederland.

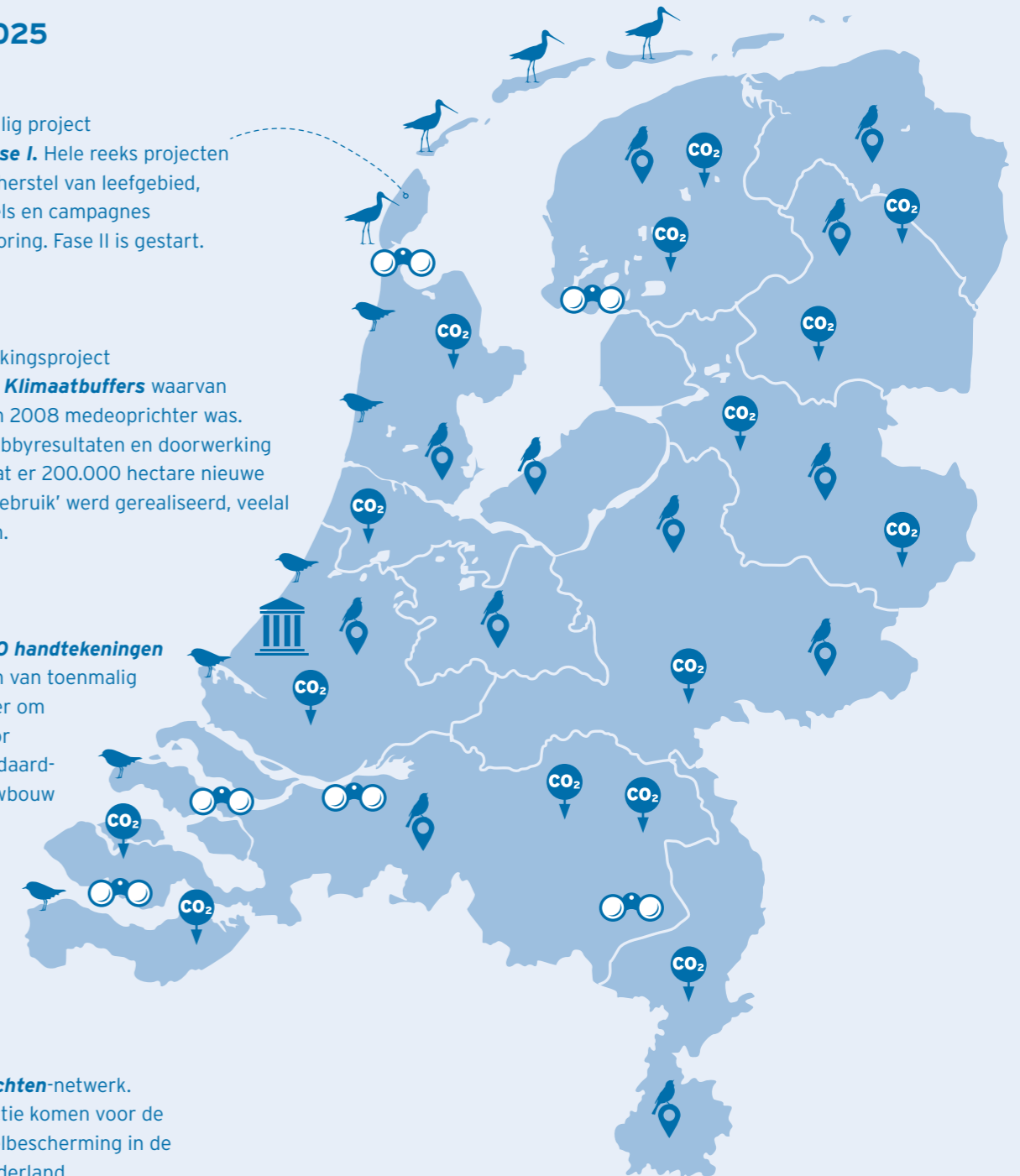

10 jaar Jaarrond Tuintelling.

Vogelbescherming was initiatiefnemer. Het project levert een schat aan informatie op over hoe de vogels dichtbij huis ervoor staan.

Het **Groene Strand-project** stopte in 2025 met een mooi resultaat: 140 kilometer 'groen strand' werd gerealiseerd met op veel plekken stukken strand waar sterk bedreigde soorten als de strandplevier nu jongen kunnen krijgen.

ONZE AMBITIE

We werken aan het vergroten en verbeteren van beschermde waterrijke natuurgebieden door de effecten van de drukfactoren klimaatverandering, economische activiteiten, recreatiedruk en ruimtelijke ordening te verminderen.

RESULTATEN 2025

Aan de hand van verschillende strategieën hebben we aan onze ambitie gewerkt.

Juridisch naleven

1. Dankzij een uitspraak van de Raad van State in een procedure die Vogelbescherming heeft gevoerd is de Bruine Bank nog beter beschermd. Er moeten meer soorten worden opgenomen in het zogeheten aanwijzingsbesluit. Dat zijn soorten als papegaiduiker, drieteenmeeuw, stormmeeuw en Noordse stormvogel. De uitspraak heeft daarnaast consequenties voor alle andere Vogelrichtlijngebieden in Nederland, omdat die ook voor veel meer vogelsoorten moeten worden aangewezen. (Zie hiernaast een uitgebreidere beschrijving van het project.)

2. De Raad van State heeft op verzoek van Vogelbescherming de nieuwe vergunningen die zijn verleend voor de spieringvisserij met sleepnetten in de Waddenzee geschorst. Dit omdat deze visserij de voedselvoorziening van visetende vogels in gevaar brengt. Daardoor mag er voorlopig opnieuw niet worden gevestigd met sleepnetten op spieringen in de Waddenzee. De Raad van State heeft de vergunningen geschorst tot uitspraak is gedaan in de lopende beroepsprocedure.

3. De beheerplannen van de Waddenzee, de Noordzeekustzone en de Deltawateren hadden niet zomaar verlengd mogen worden met zes jaar. Een adviescommissie heeft Rijkswaterstaat hiervoor op de vingers getikt. Dat is de uitkomst van een bezwaarprocedure van Vogelbescherming. Helaas nam de minister de adviezen maar ten dele over. Na zorgvuldige overweging heeft Vogelbescherming in 2024 beroep ingesteld bij de rechtbank Midden-Nederland tegen deze 'beslissingen op bezwaar' van de minister. In 2026 is de uitspraak.
4. In juni zijn definitieve vergunningen verleend voor garnalenvisserij in natuurgebieden, met een ongekend lange looptijd van 20,5 jaar. Vogelbescherming had samen met andere natuurorganisaties eerder in een zienswijze gewezen op de juridische problemen rond de ontwerpvergunningen. Omdat deze waarschuwing grotendeels werd genegeerd, hebben we beroep ingesteld tegen de definitieve vergunningen. De zaak is nog in behandeling; beroepsprocedures lopen nog.

Voorbeeldprojecten

1. Het programma Wij & Wadvogels fase I is eind 2025 afgerond, met uitzondering van één deelproject: Vogelsand. Voor de aanleg van dit vogeleiland in het Lauwersmeer hebben we uitstel van oplevering gekregen van de financiers. In de eerste fase is heel wat tot stand gekomen. Zo is op ruim 100 hectare de inrichting van gebieden grootschalig verbeterd (denk aan aanleg of herstel van broedeilanden voor vogels, het verbeteren van het waterpeil of het tegengaan van verzuivering). Ongeveer 20 hectare vogelbroedgebied wordt bovendien extra beschermd tegen predatoren zoals de vos, marterachtigen of de bruine rat. Op minstens negen hoogwatervluchtplaatsen is bovendien gewerkt aan het verminderen van menselijke verstoring (bebording, aanpassing wandelroutes, etc). Met de publiekscampagne 'Bescherm wat je bewondert' heeft Vogelbescherming toeristen en bewoners gewezen op de impact van menselijke verstoring op vogels. De campagne is meer dan 5 miljoen keer gezien, er zijn meer dan 1 miljoen vogelherkenningskaarten verspreid met tips om vogels niet te verstoren en meer dan 200 ondernemers zijn

BROEDGEBIED STRANDBROEDERS

WATERRAL

STRANDPLEVIER

door de Waddenvereniging getraind als ambassadeur.

- Na acht jaar veldonderzoek sloot Vogelbescherming het project 'Bescherming grote karekiet' succesvol af. Een praktische leidraad laat op basis van veldonderzoek zien wat beheerders concreet kunnen doen om deze iconische moerasvogel te helpen. Ook voor het porseleinhoen is een leidraad gemaakt, die onder meer vele voorbeelden geeft van gebieden die speciaal zijn ingericht en beheerd voor porseleinhoentjes, met daarbij ook de succes- en faalfactoren.

Samenwerken

- Wat begon als een project van Vogelbescherming om vogels zoals strandplevier, dwergster en bontbekplevier een steuntje in de rug te geven, groeide uit tot Het Groene Strand. Samen met vrijwilligersgroepen, beheerders en ondernemers wordt in het strandbeheer rekening gehouden met de natuur. Na vijf jaar is 140 kilometer 'groen strand' gerealiseerd, verdeeld over 23 actieve strand-communities; zijn talloze schoonmaakacties georganiseerd en is er een Groene Strandwebapp gemaakt om inzicht te krijgen in wat er leeft in de kustzone. In acht regio's zijn inmiddels vrijwilligersgroepen actief die nesten van strandbroeders beschermen, de broedresultaten monitoren en zorgen voor educatie voor strandgangers. Elf gemeenten hebben de Groene Strand Wimpel ontvangen, de ultieme erkenning en waardering voor gemeenten die zich inzetten voor de natuur op het strand. In juli 2025 eindigde het project. De Coalitie Groene Strand neemt het stokje over. Vogelbescherming blijft betrokken en een netwerk van strandbroedergroepen aan de kust in Zeeland, Zuid-Holland en Noord-Holland gaat door met afzetten, voorlichten, monitoren en – waar nodig – nestbescherming.
- Na 15 jaar komt er een einde aan de samenwerking binnen de Coalitie Natuurlijke Klimaatbuffers. Met een resultaat om trots op te zijn: Nederland kreeg er bijna 100.000 hectare nieuwe of herstelde natuur bij. Vogelbescherming was een van de oprichters van de coalitie en had vooral de rol van aanjager en kennispartner.

VRIJWILLIGERSDAG WETLANDWACHTEN

ZWARTE STERN

BERGEEND

Beweging opbouwen

- Een speciale rol bij de bescherming van natuurgebieden is weggelegd voor de WetlandWachten; de vrijwillige vogelbeschermers van Vogelbescherming die sinds 1995 de ontwikkelingen in 'hun' wetlands in de gaten houden. In 2025 vierde het netwerk – met inmiddels zo'n 92 vrijwilligers – het 30-jarig jubileum.
- In de zuidwestelijke delta traptten we in 2025 af met een communicatiecampagne in samenwer-

king met de Coalitie Delta Natuurlijk om bewustwording te creëren over het belang van rust, ruimte en herstel in de Westerschelde, waar jaarlijks 1 miljoen vogels van gebruik maken, vooral tijdens de trekperiode. Het gedicht dat we namens de Westerschelde publiceerden trok regionaal veel aandacht waarbij we konden verwijzen naar onze zienswijze op de Nota Ruimte over de Westerschelde. ➤

HEDWIGEPOLDER

KLUUT

VOORBEELDPROJECT**De Bruine Bank beschermd voor meer vogelsoorten**

De Raad van State heeft uitspraak gedaan over het aanwijzingsbesluit van het Vogelrichtlijngebied de Bruine Bank. Volgens de hoogste rechter moeten in dat besluit ook vogelsoorten worden opgenomen die in meer dan verwaarloosbare aantallen in het gebied voorkomen. Dat geldt ook voor alle andere Vogelrichtlijngebieden in Nederland. Een geweldig resultaat dat het gevolg is van de jarenlange inzet van Vogelbescherming.

De Bruine Bank is een zandbank in de Noordzee op ongeveer 80 kilometer ten westen van IJmuiden. Deze relatief ondiepe plek is rijk aan vis, bodemleven en een groot aantal zee- en kustvogels. Naar aanleiding van een procedure die Vogelbescherming heeft gevoerd is het gebied in 2021 aangewezen als beschermd Natura 2000-gebied.

Vogels waarvoor de Bruine Bank is aangewezen

De Bruine Bank is eerder door de overheid aangewezen voor zes vogelsoorten: alk, zeekoet, dwergmeeuw, grote jager, grote mantelmeeuw en jan-vangent. Het aanwijzingsbesluit van de overheid bepaalt dat het doel voor deze soorten is gericht op het behoud van de omvang en kwaliteit van het leefgebied en van de vogelpopulaties. De Bruine Bank is in de winter een belangrijk foerageergebied en in het najaar een belangrijk migratiegebied voor deze vogelsoorten.

Gevolgen van de uitspraak

Het gevolg van de uitspraak is dat er nu extra vogelsoorten moeten worden opgenomen in het aanwijzingsbesluit van de Bruine Bank. Dit zijn soorten als papegaaiduiker, drieteenmeeuw, stormmeeuw en Noordse stormvogel. Gebiedsbescherming is dus nodig, want deze soorten nemen, zoals de meeste zeevogels, in aantal af. De staatssecretaris is opgedragen binnen twee jaar een nieuw besluit te nemen over het aanwijzingsbesluit, rekening houdend met

deze uitspraak. De Bruine Bank zal dus beter beschermd worden.

Geschil

De vraag die centraal stond, is of de staatssecretaris van LVVN op grond van de EU-Vogelrichtlijn een gebied moet aanwijzen voor alle vogelsoorten die in significante/meer dan verwaarloosbare aantallen daar regelmatig voorkomen. De overheid keek hiervoor naar de relatieve aanwezigheid van deze soorten in het gebied ten opzichte van de Nederlandse of internationale populatie.

Uitspraak

De Raad van State gaat mee in het pleidooi van Vogelbescherming en oordeelde dat Vogelrichtlijngebieden moeten worden aangewezen voor soorten die in bijlage I van de Vogelrichtlijn staan vermeld én geregeld voorkomende trekvogels 'die in significante hoeveelheden/in een meer dan verwaarloosbare mate voorkomen in het gebied'. Daarvoor moet wel worden aangetoond dat de soorten 'een bestendige populatie van meer dan verwaarloosbare omvang' hebben in het gebied.

Voor deze soorten moeten instandhoudingsdoelstellingen worden opgenomen in de aanwijzingsbesluiten. Hoewel de staatssecretaris beoordelingsruimte heeft voor de invulling van het criterium, moet worden uitgegaan van een lagere drempel dan voorheen gehanteerd.

Belangrijk precedent

De uitspraak zal ook gevolgen hebben voor de aanwijzingsbesluiten van andere Vogelrichtlijngebieden op land en zee. Ook daar zal rekening moeten worden gehouden met vogelsoorten die eerst buiten beschouwing werden gelaten. Zo wordt verzekerd dat soorten die bescherming verdienen, ook daadwerkelijk bescherming krijgen. De uitspraak betekent overigens niet dat de natuurgebieden worden uitgebreid.

ALK

STORMMEEUW

PAPEGAADUIKER

ZEEKOET

PARTNER AAN HET WOORD**Broedfort in het Amstelmeer:
veilige haven voor kustbroedvogels**

Het Waddengebied is van levensbelang voor veel vogels. Jaarlijks maken 10 tot 12 miljoen vogels op de zogeheten Oost-Atlantische vogeltrekroute gebruik van dit gebied als rust-, broed- of foerageergebied. Niet voor niets is het beschermd Natura 2000-gebied én sinds 2009 ons enige natuurlijke UNESCO Werelderfgoed. Maar de balans tussen mens en natuur staat onder druk. Het grootschalige programma Wij & Wadvogels doet daar wat aan. In de kern gaat dat programma over herstel van leefgebied, het tegengaan van menselijke verstoring en het monitoren van vogels in het gebied en van de maatregelen om deze te beschermen. Fase I werd in 2025 officieel afgerond, fase II is inmiddels gestart. Een voorbeeld van een project is 'het broedfort' in het Amstelmeer, dat een veilige broedplaats aan visdief, kokmeeuw, kluut en verschillende sterns biedt.

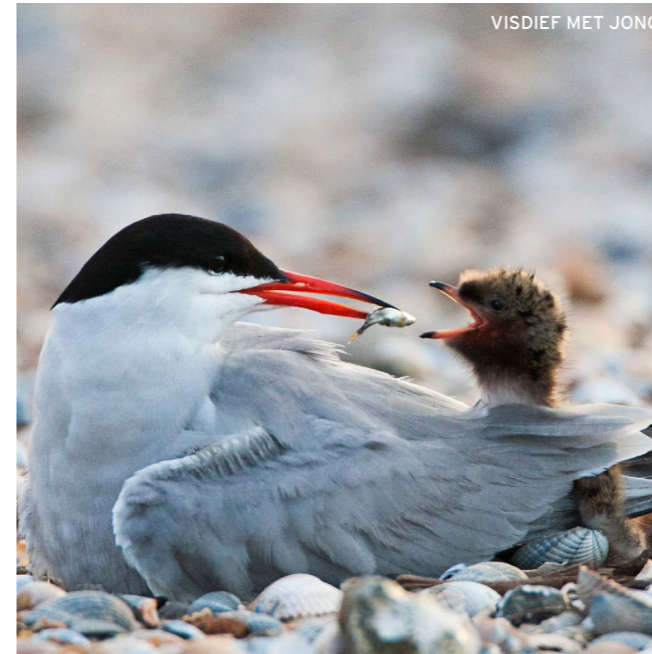

ROELF HOVINGA

In het broedfort, binnen een cirkel van stalen damwanden met een diameter van maar liefst 120 meter, is een grote hoeveelheid zand en slib gestort, die door het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier sowieso uit de vaargeulen in het Amstelmeer moest worden gebaggerd. Bovenop zijn broedstranden van grind aangebracht, om te voorkomen dat het terrein dichtgroeit. Roelf Hovinga van Landschap Noord-Holland was nauw bij het project betrokken.

Waarom was het nodig om dit broedfort te maken?
"Veel broedvogels in de Waddenzee nemen sterk in aantal af. Steeds duidelijker wordt dat predatie door met name grondpredatoren zoals vos, rat en marterachtigen daar een hele grote rol in speelt. Door wat wij als mensen in de Waddenzee veranderd hebben, zijn er steeds minder natuurlijke barrières voor predatoren: vroeger was het landschap veel dynamischer, waren er meer zandplaten die voor zoogdieren niet toegankelijk waren. In de 20 jaar dat ik hier nu werk, is het aantal kustbroedvogels op het Balgzand van 8.000 naar ongeveer 400 paar gegaan. Die afname is echt gigantisch."

"Dit broedfort is een ultieme poging om, hoe kunstmatig ook, leefgebied te bieden aan deze specifieke vogelsoorten die het moeilijk hebben. Eén nacht pre-

VISDIEF MET JONG

GROTE STERN

KLUUT

Samenwerken voor wadvogels

Vogelbescherming is trekker van het programma Wij & Wadvogels waarin we samenwerken aan herstel van gezonde wadvogelpopulaties. Dit doen we samen met Het Groninger Landschap, It Fryske Gea, Landschap Noord-Holland, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en de Waddenvereniging. Dit programma met een begroting van ruim 30 miljoen is financieel mogelijk gemaakt door het Waddenfonds, de Europese Unie, het ministerie van LNVN, het Investeringskader Waddengebied, de provincies Noord-Holland, Fryslân en Groningen, Rijkswaterstaat, Beheerautoriteit Waddenzee en de Postcode Loterij.

Medio april 2025 is de nieuwe Wij & Wadvogels publiekscampagne 'Bescherm wat je bewondert' gelanceerd, onder regie van Vogelbescherming. De hoofddoelstelling is communicatie die bijdraagt aan de afname van menselijke verstoring.

datie kan genoeg zijn om een hele kolonie te laten verdwijnen. Het is haast een militaire operatie geworden, met stalen damwanden, diep water eromheen en straks een vos-werend raster onder stroom langs de provinciale weg. We denken dat het voor vossen en ratten onmogelijk is om op het fort te komen. Als er dan tóch onverhoopt nog een vos terecht komt houden we de optie van afschot open."

Op welke soorten hoop je vooral? "We hopen dat er direct het eerste jaar veel vogels gaan broeden, maar garanties krijg je natuurlijk niet in de natuur. We verwachten met name visdief en kokmeeuw en we hopen ook kluut. En wie weet gaan er ook wel dwergsterns, grote sterns en noordse sterns zitten. Afgelopen voorjaar vloog er wel een tijdje een paartje dwergstern rond, terwijl het terrein nog in aanleg was. De ervaring die we de afgelopen decennia hebben opgedaan met het inrichten en beheren van broedlocaties van kustbroedvogels is gebruikt in het Amstelmeer. Dus ja, we hebben hele hoge verwachtingen van dit project."

Wat kunnen mensen zien van dit project? "Het gebied zelf is bewust niet toegankelijk, omdat het maar heel klein is en we de vogels maximale rust willen geven. Maar vanaf de zeedijk, het fietspad en de parallelweg kun je het broedfort en het omlig-

WADDEN TEXEL

gende gebied goed overzien. In het broedseizoen zie je hier straks hopelijk grote aantallen kokmeeuwen, kluten, visdieven en misschien zelfs verschillende soorten sterns die af en aan vliegen. Je kijkt uit over een open, weids landschap met slikplaten en water, midden in het Amstelmeer. Dat maakt het gebied heel beleefbaar, zonder dat mensen de vogels verstoren. We zijn bovendien bezig met plannen voor een nieuwe kijkhut op de dijk, zodat bezoekers straks met 360 graden uitzicht zowel de Waddenzee als het Amstelmeer met daarin het broedfort kunnen ervaren.”

Wat was jouw rol? “Vanuit mijn kennis en ervaring met het beheren van broedgebieden voor vogels heb ik aangegeven wat de randvoorwaarden waren om het fort goed in te kunnen richten. En om het zo te kunnen beheren dat het kaal blijft. Want als je het allemaal laat verruigen en dichtgroeien, dan is het binnen een paar jaar weer ongeschikt voor kustbroeders. Ik heb in het veld de aannemer begeleid en meegedacht over het ontwerp en de inrichting. Ook over praktische zaken als hoe je vanaf een boot een trekker of machine op het broedfort krijgt, terwijl het fort in principe juist ontoegankelijk is door die stalen

damwand. Daar moest een deur in gemaakt worden en een mogelijkheid om een boot te verankeren. De inhoudelijke en concrete praktische dingen, dat was mijn rol.”

Wat was de rol van Vogelbescherming? “Vogelbescherming is goed in het vinden van financiën. Landschap Noord-Holland is goed in het uitvoeren van concrete maatregelen waar vogels profijt van hebben, dus zo hebben we elkaar gevonden. Het totale project in het hele gebied is betaald vanuit Wij & Wadvogels.”

Wat vond je van de samenwerking met Vogelbescherming? “We hebben een heel lang traject met elkaar doorlopen om dit te kunnen doen. En als er dingen waren dan wisten we elkaar te vinden. Ik denk dat we heel goed hebben samengewerkt en dat dat van beide kanten als heel prettig is ervaren. Het is fantastisch dat de mogelijkheid is geboden om concreet aan de slag te gaan. En dat is natuurlijk een gedeeld belang, Vogelbescherming wil vogels beschermen en dat willen wij als beheerder ook. En zo vind je elkaar.”

2026: SPEERPUNTEN

Samenwerken

Als uitvloeisel van het Noordzeeakkoord zou in 2025 het gebied Hollandse Kust ook als Vogelrichtlijngebied moeten worden aangewezen en dus ook als zodanig moeten worden beschermd. Deze deadline is niet gehaald, maar de verwachting is dat de aanwijzing van Hollandse Kust in 2026 tot stand komt.

Voorbeeldprojecten

1. Met financiering uit het programma Natuurversterking Noordzee van het ministerie van LNVV start Vogelbescherming in 2026 een project voor zilvermeeuwen en kleine mantelmeeuwen. Deze soorten broeden in grote aantallen in de Zuidwestelijke Delta en foerageren op de Noordzee. Een aantal broedlocaties zal geoptimaliseerd worden, door bijvoorbeeld een broedeiland te herstellen en door vegetatiebeheer. Ook worden kunstmatige nestplaatsen op daken in de havens van Rotterdam, Vlissingen/Terneuzen en Antwerpen geplaatst, om de meeuwen juist daar te ondersteunen waar hun aanwezigheid goed samengaat met menselijke activiteiten. De effectiviteit van deze maatregelen worden gemonitord om ervan te leren voor toekomstige projecten in binnen- en buitenland.

2. In 2026 zijn 44 projecten in uitvoering of afronding volgens plan Wij & Wadvogels fase I en II. Fase III van het programma Wij & Wadvogels wordt in 2026 ingediend bij onder andere het Waddenfonds, Rijk en provincies. Zie ook het artikel hieronder.

3. Overgangszone IJsselmeer: Net als bij de Mokkebank in 2024/'25 zal in het kader van het project Meer IJsselmeer ook bij Tacozijsl - met dank aan de Postcode Loterij - een verbinding worden gemaakt tussen open water en moerasnatuur in het achterland. Zo'n 'zachte' overgangszone is goed voor de biodiversiteit en in het bijzonder voor vogels en vissen.

Draagvlak

In 2026 geven we extra prioriteit aan onze inzet voor de Oost-Atlantische **vogeltrekroute**: de route die Nederland verbindt met West-Afrika. Miljoenen vogels zijn afhankelijk van deze keten van rust-, broed- en overwinteringsgebieden. Verlies of verstoring op één plek heeft directe gevolgen voor vogels langs de hele route. Juist daarom vraagt bescherming van trekvogels om internationale samenwerking.

Om die samenwerking beter zichtbaar te maken, produceren we in 2026 een film samen met BirdLife International. In deze film vertellen we het verhaal van de vliegroute aan de hand van één iconsoort: de strandplevier. De film laat zien hoe verstoring van broedgebieden in Nederland en habitatverlies in West-Afrika met elkaar samenhangen, maar ook hoe mensen - van vrijwilligers en schoolklassen in Nederland tot lokale gemeenschappen in West-Afrika - actief bijdragen aan oplossingen.

Met deze film willen we laten zien dat de vogeltrek geen abstract internationaal thema is, maar een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Zo bouwen we aan meer draagvlak bij het beschermen van trekvogels en hun leefgebieden, nu en in de toekomst.

ONZE AMBITIE

We realiseren een wereld waar vogelpopulaties robuust en gezond zijn binnen het landelijk gebied, door het verminderen van de drukfactoren intensieve landbouw, verstoring gezonde leefomgeving (gif) en predatie.

RESULTATEN 2025

Aan de hand van verschillende strategieën hebben we aan deze ambitie gewerkt.

Beleid beïnvloeden en juridische procedures

1. Na een zienswijze van Vogelbescherming heeft de Nederlandse overheid de grutto toegevoegd als doelsoort in 25 bestaande Vogelrichtlijngebieden. Dat is positief, maar het effect blijft beperkt: 90 procent van de Nederlandse gruttopopulatie broedt buiten deze Vogelrichtlijngebieden. In 2024 startte de Europese Commissie na een klacht van Vogelbescherming een zogenoemde inbreukprocedure tegen Nederland omdat ons land onvoldoende doet om weidevogels te beschermen. De Europese Commissie heeft

geoordeeld dat de maatregelen die Nederland voorstelt om de bescherming van weidevogels te verbeteren, nog altijd tekortschieten.

2. De Raad van State heeft op verzoek van Vogelbescherming en de Natuur en Milieufederatie Gelderland het besluit geschorst waarmee de gemeente Nijkerk de regels wilde versoepelen voor het scheuren van grasland in Arkemheen. Daardoor blijven boeren voorlopig gebonden aan het verbod op het scheuren van grasland in het natuurgebied Arkemheen én de vergunningplicht die geldt in de rest van het beschermde weidevogelgebied in de gemeente Nijkerk.
3. Sinds de Natuurherstelverordening in 2024 is aangenomen, werkt Vogelbescherming binnen de Groene11 aan een robuust natuurherstelplan. Voor elke opgave zijn experts samengebracht om hier concrete invulling aan te geven. Zij delen hun adviezen met betrokken ambtenaren. Ook praat Vogelbescherming mee in het overkoepelende overleg met andere sectoren en de Rijksoverheid. In september 2026 moet de overheid het concept-natuurherstelplan naar de Europese Commissie sturen.

BOERENZWALUW

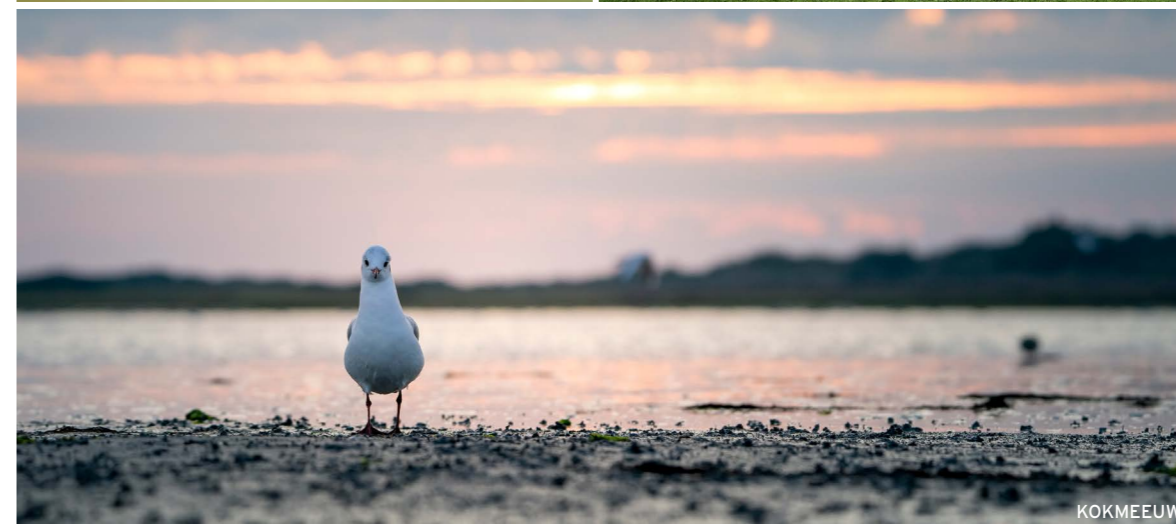
GRUTTO

TURELUUR

WORKUMERWAARD

KOKMEEUW

Voorbeeldgebieden en concrete maatregelen

1. Vogelbescherming heeft belangrijke voortgang geboekt in de Waddenprojecten: er zijn nieuwe beheermaatregelen genomen en afspraken gemaakt met provincies en collectieven op Schiermonnikoog, Ameland en Terschelling. Op Ameland is een broedplaats aangelegd: een laag van tien centimeter schelpen over een oppervlakte van 3.000 vierkante meter. Dit schelpeneiland biedt een ideale plek voor pioniervogels als de visdief. Er kunnen ook andere kustvogels terecht die graag op de kale grond broeden, zoals de grote stern, noordse stern, kluut, bontbekplevier en kokmeeuw. Op Schiermonnikoog is een educatieve wandel- en fietsroute in de Banckspolder aangelegd. Lees meer over de resultaten op Schiermonnikoog op pagina 24.
2. Het Rijke Weide Vogelfonds kocht waardevol weidevogelland in de Workumerwaard.

Samenwerken

1. In 2025 startten we samen met partners een pilot voor het oprichten van een fonds voor weidevogelboeren. Dit fonds heeft als doel om het aandeel weidevogelgebieden te vergroten in 35 aangewezen weidevogelgebieden. Deelnemende boeren ontvangen een transitiepremie. Naarmate het aandeel weidevogelbeheer toeneemt, neemt ook de premie toe. In 2026 evalueren we de pilot samen met de partners en besluiten we of het fonds kans van slagen heeft om in te zetten in alle 35 weidevogelkansgebieden.

GRUTTO

Kennis vergaren en delen

1. Vogelbescherming heeft verkend hoe Basiskwaliteit Natuur en natuurinclusieve landbouw inhoudelijk met elkaar te verbinden zijn. Ook hebben we actief bijgedragen aan het nog te publiceren Handboek Basiskwaliteit Natuur in het landelijk gebied.
2. Vogelbescherming heeft uitgebreid literatuur- en veldonderzoek naar anti-vlooiemiddelen laten doen. Daaruit is gebleken dat anti-vlooiemiddelen voor huisdieren een negatief effect hebben op vogels. Nader onderzoek is nodig.
3. Vogelbescherming heeft een pilot uitgevoerd over natuurbraak. Op grond van de resultaten van deze pilot blijkt volveldse natuurbraak een goede aanvulling op de al langer bestaande agrarisch natuurbeheer maatregelen voor akkervogels in open akkerland en een veelbelovende maatregel voor de veldleeuwerik.

VELDLEEUWERIK

SANDFIRDEN

Beweging opbouwen

1. Om boeren en vrijwilligers in het zonnetje te zetten, reikte Vogelbescherming verschillende prijzen uit. In juni ontvingen Arjan Mulder en zijn ouders de Gouden Grutto 2025 als erkenning voor hun inzet voor weidevogels. Vogelbescherming reikte de Gouden Leeuwerik in december uit aan akkerbouwer Meeuwis Millenaar.
2. Vogelbescherming rondde na drie jaar het project Voorbeeldboerderijen af. Op twee boerderijen (Hoeve Kazan en De Koningshoeve) hebben we laten zien dat het vergroten van de biodiversiteit samen kan gaan met duurzame landbouw en een gezonde financiële boterham voor agrariërs. Meer hierover in het interview met Saskia Joha op pagina 26.

Draagvlak

1. 2025 was het Jaar van de Torenvalk. Vogelbescherming heeft samen met Sovon op verschillende manieren aandacht gevraagd voor de torenvalk en onderzoek uitgevoerd. Ook hebben we twee factsheets uitgebracht over hoe de torenvalk te helpen met bijvoorbeeld het plaatsen van een muizenruiter. Via het Torenvalkfonds konden vogelvrijwilligers een nestkast, palen om de kast aan op te hangen en een zadenmengsel aanvragen.

TORENVALK

VOORBEELDPROJECT

Project PolderPracht Schiermonnikoog afgerond

De Banckspolder op Schiermonnikoog is rijk aan weidevogels. Maar in de zomer droogt de polder steeds vaker uit waardoor de bodem te hard wordt voor weidevogels om er voedsel uit te kunnen halen. Ook voor de boeren geen optimale situatie. Vogelbescherming en de boeren van Schiermonnikoog bundelden daarom hun krachten. Het doel: meer kruidenrijk en natter grasland op het eiland, een must om de weidevogels te behouden.

Vooruitlopend op de onvermijdelijke stikstofmaatregelen kwam de provincie Fryslân al in 2015 met een plan voor de boeren van Schiermonnikoog: van de zeven boerderijen in de (zeer weidevogelrijke) Banckspolder moest er één verdwijnen. Dat zou soelaas bieden voor de stikstofneerslag in het aan de Banckspolder grenzende Natura 2000-duingebied. De boeren kwamen met een solidair alternatief waarbij alle zeven boeren konden blijven. Hun plan behelsde onder meer extensiever boeren, een reductie van de veestapel met ruim 30 procent, het realiseren van bloemrijk grasland in 20 procent van de weiden, het

bewerkstelligen van kringloop en diverse maatregelen voor een betere grond- en waterkwaliteit. De provincie stemde daarmee in, project 'Biodivers boeren op Schiermonnikoog' was geboren.

De afgesproken reductie van de veestapel betekende minder melk en dus minder inkomsten. Daarom werd een gedurfde weg ingeslagen met de in 2019 opgerichte Zuivelcoöperatie Schiermonnikoog waarin de boeren zich hebben verenigd. Deze brengt onder de naam 'Van Schier' zelfgemaakte (ambachtelijke) kazen uit.

Fietsroute markeert einde project

Vogelbescherming heeft in 2025 een 11 kilometer lange fietsroute uitgezet door de Banckspolder. Onderweg informeren twaalf opvallende palen met een vogelsilhouet je over evenzoveel kenmerkende vogels van de polder; hoe je ze herkent, wat ze nodig hebben en hoe de boeren bijdragen aan hun bescherming. De fietsroute werd in september 2025 feestelijk in gebruik gesteld met een vogelexcursie. Mede dankzij de dorpsomroeper van Schier kwamen er ruim vijftig belangstellenden opdagen. Met deze fietsroute rondt Vogelbescherming het project PolderPracht Schiermonnikoog af als onderdeel van het veelomvattende programma 'Wij & Wadvogels'.

Het project van Vogelbescherming heeft bijgedragen aan verbetering van het leefgebied van de weidevogels op Schiermonnikoog. Samen met de boeren, de Natuur- en Vogelwacht, het waterschap en tal van andere betrokkenen. Resultaten zijn onder meer gecreëerde plas-drassen, hier en daar schuin afgegraven slootoevers met slikrandjes, afspraken met

boeren over bloemrijk grasland in 20 procent van de weiden en promotionele ondersteuning van de kazen van Van Schier. Met het waterschap zijn inzichten gedeeld over gewenste veranderingen in de waterhuishouding. Het informeren én enthousiasmeren van een breed publiek voor de vogels van Schiermonnikoog was eveneens onderdeel van het project, met de nieuwe fietsroute als slotakkoord. Vogelbescherming dankt alle betrokkenen met wie zij zo vruchtbaar mocht samenwerken.

SCHOLEKSTER

SCHIERMONNIKOOG

PARTNER AAN HET WOORD

Natuurinclusief boeren loont

Aan de ene kant oog voor natuur houden en aan de andere kant verbinden met de maatschappij. Zo krijg je natuurinclusieve landbouw, vindt Saskia Joha, mede-eigenaar van Hoeve Kazan in Nieuwveen. Zij deed mee aan het project 'Voorbeeldboerderijen' van Vogelbescherming. "We zijn een goede gesprekspartner geworden in hoe het anders kan."

Hoe staat het ervoor met natuurinclusieve landbouw in Nederland? "Op sommige boerderijen gebeuren er heel veel goede dingen. Deze bedrijven zijn zo geïnspireerd bezig met wat er anders en beter kan. Maar los van die goede voorbeelden wordt 'natuurinclusieve landbouw' als begrip helaas te gemakkelijk gebruikt. Gebeurt er echt iets voor de natuur, of is het alleen maar een label zonder lading? Daarbij zie ik dat de politiek in Nederland momenteel vooral bezig is met generiek beleid. Dat betekent dat ze dezelfde regels, over bijvoorbeeld stikstof, voor iedere boerderij doorvoeren. Terwijl niet alle boerderijen op dezelfde manier werken, alleen al als je kijkt naar het soort vee dat er wordt gehouden. Ik pleit ervoor dat de overheid en provincies boerderijen apart benaderen en niet alles op een hoop gooien. Zo kunnen de werkelijk natuurinclusieve boerderijen meer steun krijgen."

Hoe werken jullie bij Hoeve Kazan natuurinclusief? "Onze boerderij, ons verhaal, kent zoveel verschillende lagen. Zo zijn we bezig met het dierenwelzijn. We hebben de allermooiste koeienstal gebouwd van West-Nederland die koeien veel vrijheid biedt. De stal heeft veel licht en ruimte, waardoor de koeien minder stress ervaren. Onze koeien lopen veel buiten en de kalfjes blijven bij de koeien. We kijken ook naar mens-welzijn. We worden in de samenleving zo overspoeld door voedsel dat slechts dient als vulling. Wij verkopen daarentegen gezond, biologisch eten in onze winkel. En we bevorderen ook de biodiversiteit op onze boerderij. We zorgen goed voor de bodem, waarbij de koeien om de zoveel tijd op een ander stuk gras grazen, wat de bodemconditie verbetert. We zaaien gebiedseigen kruiden en bloemen in. We zorgen voor de weidevogels. Ook hebben we meegedaan aan het project 'Voorbeeldboerderijen' van Vogelbescherming om de biodiversiteit op ons bedrijf nog verder te verhogen."

Wat heeft het project opgeleverd? "Van tevoren begonnen we met het idee dat we nog meer biodiversiteit wilden op onze boerderij en dat we nóg natuurinclusiever wilden boeren. Tijdens het project zijn er bijvoorbeeld hagen, houtwallen, bloeiende kruidenstroken en biodiverse wandelpaden aangelegd. We merken al meteen dat er op het erf nieuwe vogels zijn gekomen, zoals groenlingen, tiftjaffens en goudhaantjes. We hebben ook een kerkuil in de kerkuilenkast. En in de Bovenkerkerpolder waar we veel land hebben en waar veel weidevogels zijn, zien we de aantallen nesten toenemen. Daar zit nu zelfs ook een velduil. Dat is echt geniaal. Een kroontje op ons werk."

"Maar het project leverde ook bijvangst op. Bijvoorbeeld onze voorbeeldfunctie binnen de boerenge-

meenschap en de gesprekken die het oplevert. Omdat wij een van de weinigen zijn die doen aan natuurinclusieve landbouw in onze omgeving, zien boeren die dit ook willen een goede gesprekspartner in ons, in hoe het anders kan. We kregen de burgemeester op bezoek en een aantal wethouders. Maar we hebben ook veel gepraat met Vogelbescherming, die ons ook weer in contact hebben gebracht met andere natuurinclusieve boeren, zodat we elkaar kunnen helpen."

Wat kan Vogelbescherming nog meer doen wat betreft de transitie naar natuurinclusieve landbouw? "Uiteindelijk ligt het bij de jeugd. Kinderen vinden het over het algemeen leuk om dingen te leren, ook over de natuur. Maar dan moeten ze wel horen hoe vogels, planten of insecten heten. Educatie is hierbij erg belangrijk. Als je kijkt naar natuur en natuurinclusieve landbouw, dan is de eerste stap herkennen. Dat is heel belangrijk, maar het moet dan niet stoppen: erkennen en waarderen zijn óók belangrijk. Daar kan Vogelbescherming nog iets in betekenen, maar ook in de politiek. Iedereen zit zo stevig in het debat. Nederland is gepolariseerd en staat lijnrecht tegenover elkaar. In zo'n geval is het juist van belang dat een vereniging zoals Vogelbescherming een stevig maar positief verhaal laat horen, zowel richting overheid als de media."

Hoe hoop je dat 'natuur op boerenbedrijven' zich gaat ontwikkelen in Nederland? "Mensen moeten uit hun hokjes komen. Met aan de ene kant het hokje natuur en aan de andere kant het hokje landbouw. In plaats daarvan moeten we elkaar ergens in het midden ontmoeten. Het gebeurt juist daar in die vijftig tinten groen tussen polariserende uitersten. Zoek elkaar op, leer van elkaar. Op die manier heb ik vertrouwen in een groenere toekomst voor mens, dier en natuur."

Meer weten?

Lees dan het artikel over het project 'Voorbeeldboerderijen' op vogelbescherming.nl/voorbeeldboerderijen.

KERKUIL

2026: SPEERPUNTEN

Kennis vergaren en delen

Vogelbescherming start in een aantal voorbeeldgebieden met het realiseren van Basiskwaliteit Natuur. Samen met lokale partners maken we een plan van aanpak met duidelijke criteria en doelen. Deze gebieden laten zien hoe Basiskwaliteit Natuur in de praktijk werkt. Op die manier willen we kennis opdoen om het concept te delen en op te schalen.

Voorbeeldprojecten en fysieke maatregelen

Vogelbescherming zet zich in om de condities te verbeteren voor weidevogels in vijf weidevogelkerngebieden die vallen onder het Aanvalsplan Grutto. Het plan richt zich op de redding van weidevogels in 34 'kansgebieden'.

Vogelbescherming onderzoekt of we een voorbeeldproject kunnen starten om het gebruik van pesticiden terug te dringen, bij voorkeur in een Basiskwaliteit Natuur voorbeeldgebied. Daarbij zetten we in op geïntegreerde gewasbescherming: een aanpak waarbij boeren plagen en ziekten vooral met niet-chemische, duurzame methoden bestrijden en chemische middelen alleen als laatste redmiddel inzetten.

Samenwerken

We zetten ons ook in 2026 in voor het Aanvalsplan Grutto door samen met onze partners, overheden en bedrijven te blijven adviseren over maatregelen en uitvoering van het Aanvalsplan.

Beleid beïnvloeden

1. Samen met partners ontwikkelen en stimuleren we duurzame, natuurinclusieve verdienmodellen - zoals certificering voor weidevogelvriendelijke bedrijven - zodat boeren een goed inkomen kunnen verdienen én binnen gezonde ecologische grenzen blijven.
2. Vogelbescherming blijft druk zetten op de Nederlandse regering dat de noodzakelijke maatregelen worden uitgevoerd om de grutto te beschermen. Nederland heeft dan wel een intentieverklaring getekend om zich te committeren aan het Aanvalsplan Grutto, maar concrete maatregelen ontbreken. Zolang dit het geval is, is het voortzetten van de inbreukprocedure onvermijdelijk om de grutto effectief te beschermen.

GRUTTOJONG

KRUIDENRIJK GRASLAND

VRIJWILLIGERS BASISKWALITEIT NATUUR

AMBITIE

We werken aan een wereld waar vogelpopulaties robuust en gezond zijn binnen het stedelijk gebied, door het verminderen van de negatieve effecten van ruimtelijke ordening, de verstoring van de gezonde leefomgeving en predatie.

RESULTATEN 2025

Aan de hand van verschillende strategieën hebben we aan deze ambitie gewerkt.

Beleid beïnvloeden

Vogelbescherming koos in 2025 met welke tien gemeenten de eerste stappen kunnen worden gezet om een Basiskwaliteit Natuur te realiseren.

Vogelbescherming is onderdeel geworden van een koploperoverleg van gemeenten die een Basiskwaliteit Natuur in de stad nastreven.

Vogelbescherming heeft samen met het samenwerkingsverband van groene organisaties, De Groene 11, kennis gedeeld met de rijksoverheid over hoe de Natuurherstelverordening in het stedelijk gebied

uitgevoerd kan worden. (In 2026 moet Nederland een plan overleggen aan de Europese Commissie over hoe de Natuurherstelverordening doorwerkt in onze nationale wet- en regelgeving.)

Samenwerken

Vogelbescherming werkte in 2025 samen met diverse bedrijven om de stad te vergroenen en natuurinclusief bouwen te stimuleren. Samen creëren we zo oplossingen die biodiversiteit in stedelijk gebied versterken en mensen inspireren, onder meer door nestruijme in gebouwen aan te brengen en waar mogelijk openbare ruimtes te vergroenen. In 2025 hebben we op die manier samengewerkt met onder meer: Heijmans, Ballast Nedam Development, Vesteda, Unitura en Vivara Pro.

Kennis vergaren en delen

Vogelbescherming heeft uitgebreide studie gedaan naar de beschikbare kennis over de relatie tussen planten en vogels. Daaruit vloeide een nieuw plan-

tenstandpunt voort dat in 2026 op de website zal worden geplaatst. Dit onderzoek leidde ook tot een nieuwe website voor vooral groenprofessionals: vogelrijkstad.nl, die dankbaar door het werkveld is ontvangen zoals onder meer bleek uit de vele positieve reacties op LinkedIn.

Vogelbescherming heeft zich in 2025 samen met kattenexperts gebogen over diverse vraagstukken rondom buiten- en zwerfkatten. In 2026 krijgt dat een vervolg.

Beweging opbouwen

In 2025 heeft Vogelbescherming drie webinars georganiseerd over lokaal lobbyen voor vrijwilligers en belangstellenden. Aanleiding: de gemeenteraadsverkiezingen in 2026. Hoe kun je zorgen dat vogels en Basiskwaliteit Natuur in collegeakkoorden terecht komt, is daarbij de centrale vraag.

In het kader van Groene Bondgenoten werkt Vogelbescherming met groepen vrijwilligers aan een Basiskwaliteit Natuur in de eigen omgeving. (Zie het

hoofdstuk Engagement voor meer informatie.)

Een groot succes in 2025 was de burgerparticipatie die Vogelbescherming in gang zette rondom het project 'Meet de Mees'. Zeker duizend nestkasten zijn gecontroleerd op dode koolmeesjes, of op eieren die niet uitkwamen. Die zullen door de Hogeschool Leiden worden gecontroleerd op de aanwezigheid van pesticiden.

Draagvlak creëren

In 2025 wist Vogelbescherming in enkele weken 60.000 handtekeningen op te halen van mensen die onze mening deelden: er moeten standaard nestvoorzieningen worden meegenomen voor huismussen en gierzwaluwen bij nieuwbouw en grootschalige renovaties. (Zie het artikel hieronder.)

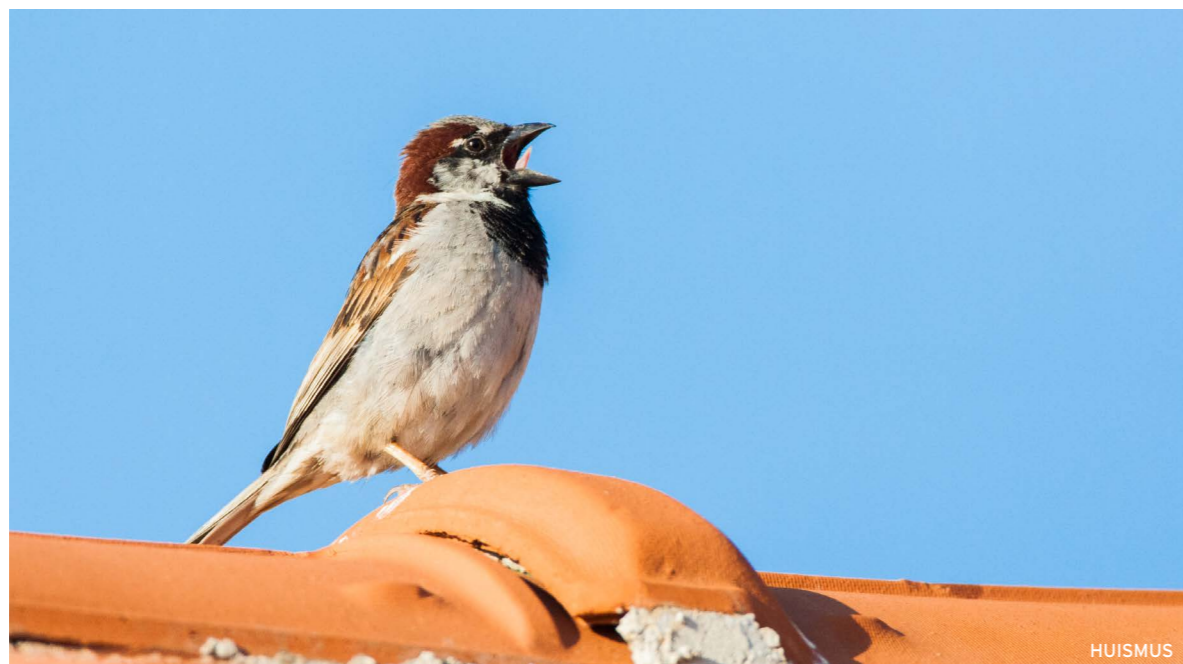
Om natuurinclusief bouwen en ontwerpen bekender te maken en koplopers te belonen, reikt Vogelbescherming tweemaal een Award uit. In 2025 won team Zoë, een samenwerking tussen vele partijen voor een uitzonderlijk groen gebouw in Amsterdam.

VOORBEELDPROJECT

Steun voor huismussen

Vogelbescherming heeft op 6 maart 2025 toenmalig minister Keijzer van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening zo'n 52.000 handtekeningen overhandigd. De steunbetuigingen komen van burgers die de minister oproepen om neststenen wél te verplichten bij grootschalige renovaties en in nieuwbouwwijken. Ook na de overhandiging zetten mensen nog handtekening waardoor de teller opliep tot 60.000 steunbetuigingen voor onze oproep.

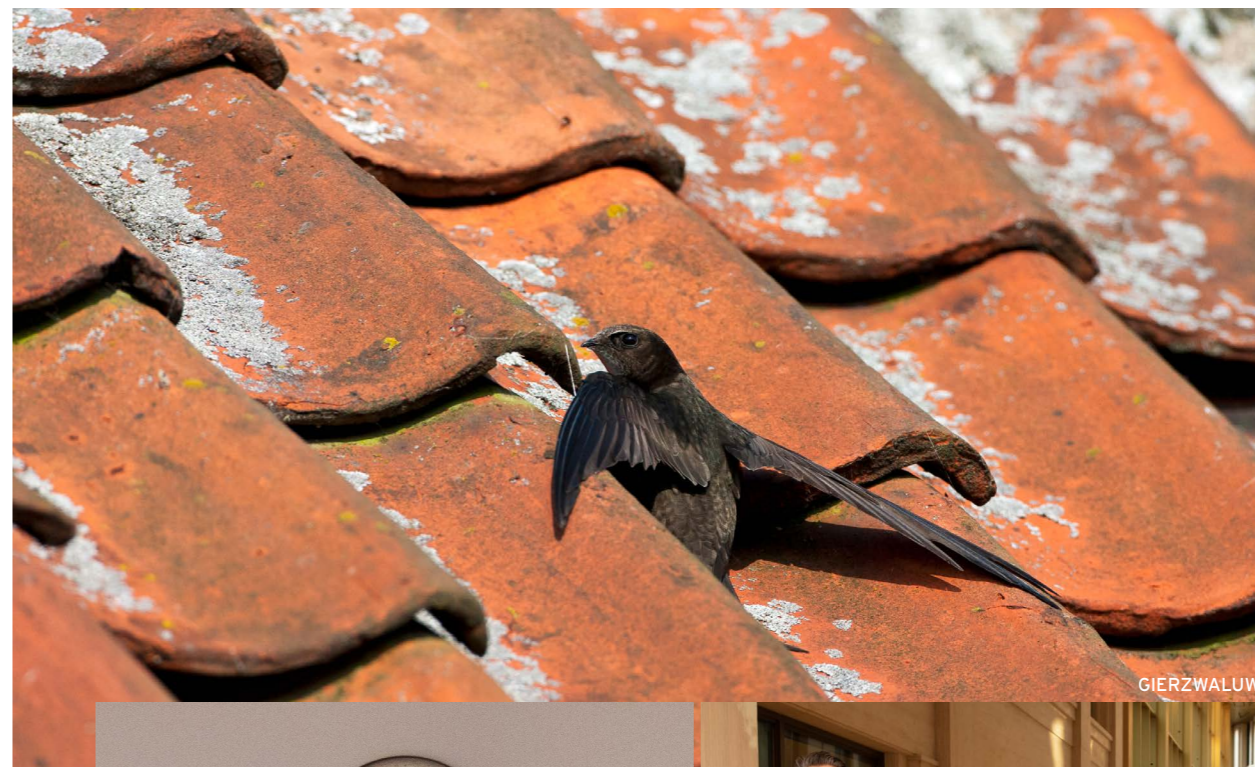
HUISMUS

Deze verplichting zou op 1 januari 2025 ingaan, maar is gedwarsboemd door de minister ondanks de eerdere oproep vanuit projectontwikkelaars, bouwbedrijven, milieuorganisaties én een meerderheid in de Tweede Kamer. Timo Roeke, beschermer bij Vogelbescherming: "In ons gesprek hebben we nogmaals benadrukt dat het een enorme misvatting van de minister is dat de plaatsing van neststenen een vertragend effect zou hebben op de bouw van woningen. Het tegendeel is namelijk waar: gestandaardiseerde regelgeving voor het inbouwen van de neststenen zorgt juist versnelling van de woningbouw. Dit geven bouwbedrijven zelf ook aan. Groene en gezonde wijken zijn van levensbelang voor vogels én voor mensen. Uit onderzoek blijkt dat in groene

wijken waar vogelgeluiden te horen zijn mensen fysiek en mentaal gezonder zijn."

Vogelbescherming benadrukte met de overhandiging van de petitie #muszoekthuis dat de huismus op de Rode Lijst staat, wat onder meer betekent dat het nemen van actieve beschermingsmaatregelen een hogere prioriteit heeft. Roeke: "Zolang de huismus en gierzwaluw geen plek krijgen om te nestelen, zitten zij in woningnood en krijgen deze soorten niet de kans zich te herstellen."

"We hopen dat de nieuwe minister de oproep van zoveel handtekeningen van burgers serieus neemt en de verplichting wél invoert. Dat deze petitie in korte

GIERZWALUW

NESTKAST IN DAKRAND

tijd zó vaak is ondertekend, geeft aan hoeveel draagvlak en urgentie dit onderwerp heeft," vervolgt Karsten Schipperheijn. Als het nieuwe kabinet de voorgenomen koers doorzet, gaat het op termijn waarschijnlijk om honderdduizenden minder neststenen voor soorten die op de Rode Lijst staan.

Na het gesprek met Vogelbescherming bleef Mona Keijzer vasthouden aan het regeerakkoord waarin staat dat er geen nieuwe duurzaamheidseisen worden gesteld aan nieuwbouwwoningen door de verplichting van nestvoorzieningen aan te brengen. Wel heeft ze toegezegd te kijken of de verplichting kan gaan gelden voor andere gebouwen dan woningen. Voor Vogelbescherming is de verplichting

(V.L.N.R) TIMO ROEKE, TOENMALIG MINISTER KEIJZER EN KARSTEN SCHIPPERHEIJN

voor utiliteitsgebouwen een stap in de goede richting, maar onszinziens niet goed genoeg. Stadsvogels staan onder druk en kunnen geen jaren meer wachten op goede broedplekken, want op dit moment hebben ze het zwaar en verdwijnen ze uit onze wijken. Uiteraard blijft Vogelbescherming actief in gesprek met de bouwbedrijven die musvriendelijk willen bouwen en zullen we ook in 2026 nieuwe bewindspersonen wijzen op het onnodig terugdraaien van een al genomen maatregel.

PARTNER AAN HET WOORD**Amersfoort wil een Basiskwaliteit Natuur in de stad**

De nieuwe website vogelrijkestad.nl van Vogelbescherming helpt bij de keuze van planten die vogels voedsel, veiligheid en nestplekken bieden. De gemeente Amersfoort tilt dat idee zelfs nog een stukje verder: 33 gidssoorten bepalen daar nu mede hoe de openbare ruimte wordt ingericht, om zo ook een Basiskwaliteit Natuur in de stad te kunnen bieden. Goed voor de flora en fauna, maar ook voor de inwoners van de stad.

Welke planten kun je planten als je welke vogels wilt plezieren? Dat is in één zin de vraag achter de nieuwe website. Vogels hebben voedsel nodig, maar ook veiligheid en een plek om te broeden. Bij al die functies spelen planten en struiken vaak een hoofdrol. Op de nieuwe website worden ze aan vogels gekoppeld. Dus, wil je de huismus plezieren met voedsel? Denk dan onder andere aan zonnebloem of zwarte toorts. En zet je beemd kroon in de tuin? Dan

zullen onder meer heggemus en winterkoning dat kunnen waarderen. Wil je nestgelegenheid bieden aan boomklever of houtduif? Denk aan de haagbeuk.

Handig hulpmiddel

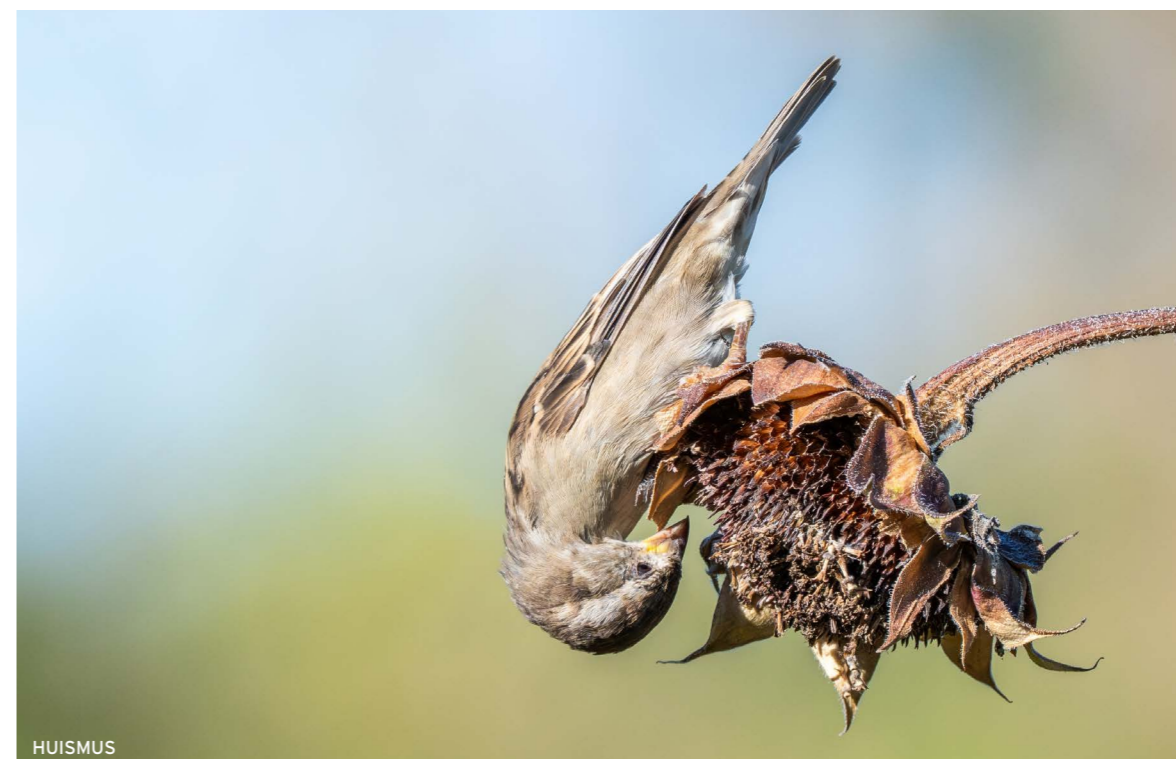
“De plantenlijsten en de vogellijsten van vogelrijkestad.nl zijn een bijzonder handig hulpmiddel.” Dat vindt Gideon Vreeman, de stadsecoloog van de gemeente Amersfoort. “Ze zijn niet alleen handig voor particulieren die iets in hun tuin willen doen voor vogels, maar ook voor gemeenten die de biodiversiteit in de stad willen stimuleren.”

Zelf ontwikkelde Vreeman voor zijn gemeente een lijst met 33 zogeheten gidssoorten - verschillende planten en dieren - die sinds begin dit jaar een spil vormen in het groene beleid van de stad. “Eigenlijk is de lijst van Vogelrijkestad.nl daar een prachtige aanvulling op”, vindt hij.

033 soorten planten en dieren

Met een knipoog naar het netnummer van de stad, heeft Amersfoort precies 33 gidssoorten uitgekozen, waaronder 9 vogels. Maar daarmee is natuurlijk niet gezegd dat de stad zich alleen op dat handjevol soorten richt. Gideon: “Deze gidssoorten moet je vooral zien als ambassadeurs voor een compleet landschap met de bijbehorende algemene soorten waar zij voor staan.”

“Van de vogelsoorten staan grutto en blauwborst bij ons voor de gewenste natuurkwaliteit van het Eemland, steenuil en ijsvogel voor het kleinschalig landschap van de Gelderse Vallei, de grote bonte specht en de zwartkop voor het bos van de Utrechtse Heu-

HUISMUS

ONZE-LIEVE-VROUWE KERK - AMERSEFOORT

GIDEON VREEMAN

velrug en zwarte roodstaart, gierzwaluw en huismus voor een vogelrijk Amersfoort op het stedelijk kruispunt van die drie landschappen.”

Basiskwaliteit

Uitgangspunt bij het kiezen van de 33 Amersfoortse gidssoorten was de Basiskwaliteit Natuur. Dat concept is door Vogelbescherming op de kaart gezet en breed omarmd door veel partijen als minimale voorwaarde voor het voortbestaan van gewone plant- en diersoorten, zowel in de stad, als op het platteland. “Die basiskwaliteit hebben we vertaald in verschillende ambassadeurs voor de ecologische kwaliteit van de landschappen in en rond Amersfoort en vervolgens in de eisen die die soorten aan hun omgeving stellen”, legt Vreeman uit.

Dat zulke aandacht voor Basiskwaliteit Natuur hard nodig is, bleek ook uit de Balans van de Leefomgeving die het PBL (Planbureau voor de Leefomgeving) recent heeft uitgebracht. PBL concludeert dat in slechts 9 procent van het agrarisch gebied en 10 procent van het bebouwd gebied de basiskwaliteit ‘hoog’ is. Anders gezegd: in 90 procent van het bebouwd gebied zitten we dus onder die hoge basiskwaliteit die eigenlijk overal aanwezig zou moeten zijn.

Vaste plek in het beleid

De 33 gidssoorten in Amersfoort zijn veel meer dan zomaar een verlanglijstje van de stadsecoloog. “Ze hebben echt een vaste plek gekregen in de gemeentelijke beleidsplannen”, bezweert Vreeman.

“Daarmee is natuurlijk niet gezegd dat het in Amersfoort ineens alleen maar om biodiversiteit draait, maar het ecologisch belang heeft wel een volwaardige plek gekregen in ruimtelijke ontwikkelingen. Zo is er een goede afweging te maken met andere belangen zoals parkeren, infrastructuur en woon-dichtheid.”

Meer struiken én veiligheid

Op sommige momenten kunnen de wensen van de groene gidssoorten ook botsen met andere eisen aan de omgeving. Zo zijn in het verleden veel struiken verdwenen om bewoners meer gevoel van veiligheid te geven in de stad. Vreeman: “Maar als we in het

ZWARTE ROODSTAART

ontwerp van de omgeving daar wat beter over nadenken, kunnen we best losse groepen struiken plaatsen, verlaagd in een wadi, of alleen maar aan één kant van een fietspad, zodat het gevoel van veiligheid gediend wordt, maar ook de behoeften van de natuur.”

Van landschap naar tuin

De eisen die de verschillende gidssoorten aan hun omgeving stellen, heeft Amersfoort uitgewerkt op verschillende schaalniveaus: van de hogere schaal van het buitengebied aan de randen van de stad, tot de tuinen individuele bewoners. Vreeman: “Op de grotere schaalniveaus hebben landschapsarchitecten en planologen nu een handvat om bijvoorbeeld te weten hoe breed een verbindingzone tussen twee groene gebieden moet zijn, of hoe hoog een brug over een waterloop moet zijn om een ongehinderde passage van ijsvogels mogelijk te maken. Ook bij de ontwikkeling van de nieuwe wijk Bovenduist hebben de 33 gidssoorten nadrukkelijk een plek gekregen in de plannen.”

Vaste plek in politiek en beleid

Vreeman is er trots op dat het idee van de 33 gidssoorten nu al een vaste waarde zijn in het denken en het doen van de gemeentelijke politiek en de beleidsmakers. “Het heeft wat dat betreft geen enkele zin om te ‘drammen’ met groene ideeën. Wat wel helpt is om mensen mee te nemen in je enthousiasme voor natuurbeleid. Als je als gemeenteambtenaar zowel een projectontwikkelaar als een bewoner mee kunt krijgen in jouw streven naar het heerlijke gekwetter van een groep huismussen op een dakrand, dan heb je de eerste grote stap al gezet. Dan kun je vervolgens gaan kijken welke onlosmakelijke eisen daarbij horen. In Amersfoort kunnen we dat nu dus met de randvoorwaarden voor de gidssoorten. En naast de hoeveelheden beplanting, kan iedereen in zijn eigen omgeving vanaf nu dus ook kijken welke planten je aan welke vogels kunt koppelen in een vogelrijke stad.”

2026: SPEERPUNTEN

Beleid beïnvloeden

- Vogelbescherming blijft bij het Rijk pleiten voor het verplicht stellen van nestvoorzieningen bij nieuwbouw en grootschalige renovatie.

Kennis vergaren en delen

- In 2026 en verder wordt de site vogelrijkstad.nl uitgebreid met extra informatie over de relatie van planten tot insecten en zal de geüpdatete informatie van de Checklist Groen Bouwen ook op deze site te vinden zijn.

Samenwerken

- Vogelbescherming gaat in 2026 binnen BirdLife International de samenwerking aanhalen rondom ons stadsvogelprogramma, in samenwerking met Sovon en de Vogelwerkgroep Amsterdam. Doel is om het Meetnet Urbane Soorten ook in andere landen actief te krijgen. De reacties zijn heel positief.
- Project Natuur-Inbouw afronden. We werken mee aan een overzicht van succesfactoren hoe natuurinclusief bouwen staand beleid kan worden, op basis van de meer dan vijftig voorbeeldprojecten in Zuid-Nederland en Vlaanderen.

DAKENSTROOM UNITURA

INGEBOUWDE NESTSTENEN

STADSBIOTOOP

ONZE AMBITIE

We realiseren gezonde vogelpopulaties in de Oost-Atlantische vogeltrekroute. Door vanuit een toonaangevende positie te bouwen aan een sterk BirdLife International-netwerk en het stimuleren van vogelvriendelijk landgebruik en het beschermen van gebieden.

RESULTATEN 2025

Aan de hand van verschillende strategieën hebben we in 2025 aan onze ambitie gewerkt.

Beleid beïnvloeden

1. Vogelbescherming was in 2025 aanwezig bij het AEWA-congres in Bonn. AEWA is de Afrikaans-Euraziatische overeenkomst over watervogels. Het verdrag regelt de bescherming van 255 trekvogelsoorten die geheel of gedeeltelijk afhankelijk zijn van moerasgebieden. In Bonn zijn onder meer afspraken gemaakt over hoe samen te werken met de Afrikaanse partners van dit verdrag zonder hen te belasten met te veel rapportagedruk.
2. Vogelbescherming is lid van IUCN. Dat is een internationaal samenwerkingsverband, dat zich onder meer bezighoudt met natuurbehoud. In afstemming met BirdLife International hebben we onze stem laten horen op het wereldcongres van

IUCN, dat eens in de vier jaar wordt gehouden. Het congres stelde onder meer een visie op natuurbescherming vast voor de komende twintig jaar.

3. Vogelbescherming ondersteunt het Afrikaanse BirdLife-secretariaat in relatie tot het Great Green Wall Initiative met als doel biodiversiteit zwaar te laten meewegen in de strijd tegen verwoestijning. Zo weten we de kennis uit ons project Birds, Bees & Business 'op te schalen'. Birds, Bees & Business is een programma waarbij we samen met lokale partners bomen planten en beschermen die zorgen voor een betere bestuiving van sheabomen. Met de verhoogde opbrengst aan sheanoten weten vooral vrouwen-coöperaties beter in hun levensonderhoud te voorzien. Het programma voorziet ook in het verspreiden van energiezuinige oventjes waardoor er minder bomen worden gekapt voor brandhout.

Voorbeeldprojecten

1. In 2025 starten de voorbereidingen voor projecten met BirdLife Partners in Ivoorkust, Ghana en Burkina Faso. Dit als een vervolg op Birds, Bees & Business en opnieuw gefinancierd door de Postcode Loterij. Projecten waarbij het beschermen van vogels en natuur hand in hand gaat met het verbeteren van leefomstandigheden van bewoners door zakelijke kansen te benutten bij het produceren van Shea-olie.

BIRDS, BEES & BUSINESS

RIJSTVELD WEST-AFRIKA

2. In vier West-Afrikaanse landen (Marokko, Mauritanië, Senegal en Guinee-Bissau) zijn in 2025 projecten gestart door de BirdLife Partners aldaar om de grutto beter te beschermen. (Zie een uitgebreide beschrijving van het project op pagina 40).
3. Vogelbescherming beheert een small grants-fonds voor Afrikaanse natuurbeschermingsorganisaties. In 2025 kreeg onder andere de BirdLife Partner van Ivoorkust een bijdrage om de vogels in kaart te brengen in een gebied op de grens met Ghana, als eerste stap naar een betere bescherming van vogels aldaar.

Samenwerken

1. Vogelbescherming ondersteunt met raad en daad binnen het BirdLife International-netwerk een aantal vaste Partners langs de Oost-Atlantische vogeltrekroute: die uit Marokko, Mauritanië, Burkina Faso en Guinee-Bissau.
2. Voor ons grutto-project gaan we de samenwerking aan met het LIFE IP GrassBirdHabitats-project (budget: 27 miljoen euro), waarbinnen ook een grutto-project loopt.

3. Via concrete projecten helpen we ook BirdLife Partners in onder meer Guinee, Ivoorkust, Ghana.
4. Naast onze actieve deelname binnen het netwerk van BirdLife International spelen we ook een rol binnen Wetlands International en IUCN.

Kennis vergaren en delen

Vogelbescherming steunt diverse monitoringsprojecten in West-Afrika, onder meer in de vier landen waar ons grutto-project loopt, maar ook op de plekken van ons Birds, Bees & Business-project. Een en ander gebeurt onder meer via zogeheten audio-moths, die zelfstandig ergens geluiden opnemen, en bijvoorbeeld ook een uitgebreide drie maanden durende inventarisatie van een belangrijk vogelgebied in Senegal, waarvoor we samenwerken met de Universiteit van Dakar.

NAPOLEONWEVER

Draagvlak

In 2025 viel het besluit van het Duitse klimaatfonds IKI om gedurende zeven jaar met in totaal 15 miljoen euro de bescherming van vogels en natuur in de kustzone van West-Afrika te ondersteunen. Vogelbescherming heeft belangrijk bijgedragen aan deze aanvraag, die niet direct aan ons, maar wel aan enkele van onze Partners ten goede komt. De doelen van het programma zijn volledig in overeenstemming met onze ambitie. Het zwaartepunt van het programma ligt op drie belangrijke vogelgebieden, de Banc d'Arguin (Mauritanië), Bijagós Archipel (Guinee-Bissau) en de Salmoun Delta (Senegal). In totaal zijn er projecten in tien landen, van Marokko tot Zuid-Afrika, waarbij acht BirdLife Partners zijn betrokken.

SAHEL

VOORBEELDPROJECT

Grutto's beschermen in West-Afrika

Goed nieuws: mede dankzij een grote nalatenschap kan Vogelbescherming samen met de BirdLife Partners grutto's beschermen in vier belangrijke overwinteringsgebieden in West-Afrika. Jaime Garcia Moreno, teamhoofd Internationaal bij Vogelbescherming: "Het is weggegooid geld als we in Nederland voor gezonde grutto-gebieden kunnen zorgen, maar ze 's winters laten doodgaan."

Laten we er geen doekjes om winden: in Nederland gaat het nog niet bar goed met de grutto. Decennia van intensieve landbouw en versnippering van leefgebieden hebben geleid tot een kleine, kwetsbare populatie. Hierdoor is ook natuurlijke, normale predatie een probleem geworden. Uiteraard werkt Vogelbescherming - samen met vele partners - gestaag door om het tij voor de grutto te keren. Ons einddoel: grote, aaneengesloten velden vochtig grasland met bloemen, wormen en insecten. Wij geloven dat de grutto dan wél genoeg jongen groot krijgt en weer een stootje hebben kan. Nog mooier: dat ál onze weidevogels profiteren.

Nu is al dit harde werk in Nederland voor niets als grutto's niet kunnen overleven in hun overwinteringsgebieden in West-Afrika, of onderweg ernaartoe. We zijn dan ook flink enthousiast dat we in 2025 980.000 euro bij elkaar hebben gekregen om 'onze' grutto's in vier landen langs de westkust van Afrika te beschermen. Van noord naar zuid: Marokko, Mauritanië, Senegal en Guinee-Bissau. Jaime Garcia Moreno geeft een kijkje in de praktijk van zo'n groot project, op locaties waar de meesten van ons geen voorstelling bij hebben. "Het begon allemaal met een grote nalatenschap van 300.000 euro, helemaal

bedoeld om de grutto te helpen. Met dank aan onze leden die een donatie gaven voor bescherming van vogels op hun trekroute, kwam daar 120.000 euro bij. Geïnspireerd door de mogelijkheden van dit project, verhoogde de Postcode Loterij het bedrag met nog eens 560.000 euro in het kader van ons programma 'Meer ruimte voor vogels'. Wij kunnen dus aan de slag!"

Wat gaan we concreet doen? "Ontzettend veel: natuurherstel door gebieden beter te beheren, lobby voor betere wetgeving, minder gifgebruik stimuleren, projecten op scholen, enzovoort. Ik geef een concreet voorbeeld. Grutto's houden van traditionele rijstveldjes. Rijst groeit op natte grond en daar zoeken ze bodemdierpjes, maar ze eten soms ook rijst. Dat is een probleem voor de rijstboeren, want duizend vogels in je rijstveld geven hoe dan ook schade. We zoeken dus de balans tussen de wens van de mens om zoveel mogelijk rijst te kweken en de nood van de natuur. We helpen de mensen financieel bijvoorbeeld met het aanleggen van dijken, zodat water vanuit de rivier naar de rijstvelden loopt. Dan willen we graag dat er wat tegenover staat voor de natuur."

Hoe zorgen wij daarvoor? "Op zoek naar een aanpak die mens én grutto helpt, leggen de medewerkers van onze BirdLife Partners contact met de rijstboeren. Ze leggen de situatie uit en maken afspraken met boeren en andere dorpsbewoners. Bijvoorbeeld in welke gebieden ze rijst telen en in welke gebieden ze natuur herstellen."

"De truc is om ervoor te zorgen dat al die mensen in al die dorpen de afspraken nakomen. BirdLife-mensen die in ons belang die contacten onderhouden, aan educatie doen en de afspraken handhaven moeten daarvoor worden betaald. Daar gaat dus ook wat van het projectgeld heen: salarissen van de mensen die dat hoogstnoodzakelijke werk doen. Ook de lokale boeren krijgen een vergoeding om de velden in goede staat te houden voor de grutto, soms geld, maar vaak in de vorm van materialen, of kansen om op een andere manier in hun levensonderhoud te voorzien."

PARTNER AAN HET WOORD

Abdoulaye Diop:

“Gezamenlijke verplichting om trekvogels te beschermen”

Trekvogels beschermen kan alleen als we samenwerken over landsgrenzen heen. Daarom is Vogelbescherming een trotse Partner en medeoprichter van BirdLife International. Onze focus ligt internationaal op het beschermen van trekvogels die langs de Oost-Atlantische trekvogelroute tweemaal per jaar heen en weer vliegen tussen hun broed- en overwinteringsgebieden. We onderhouden daarvoor ook nauwe en goede banden met Afrikaanse BirdLife Partners, zoals NCD, de Partner in Senegal. Senegal ligt in West-Afrika en is onder meer belangrijk voor de grutto die daar overwintert. Voorzitter van NCD is Abdoulaye Diop.

Wat zijn grote resultaten voor NCD? “We beheren belangrijke natuurgebieden in de Senegalrivierdelta en de Casamance, waar we ook vestigingen hebben. Daarbij betrekken we lokale vrijwilligers, wat goed is voor het draagvlak en zo kunnen we ook werken aan onze eigen capaciteitsopbouw. Aan de grens met Guinee hebben we nu dankzij Vogelbescherming ook een vestiging bij het Nationale park Niokolo-koba. Dat is belangrijk, want zo kunnen we onder meer lokale actoren mobiliseren om te werken aan het behoud van de biodiversiteit van de savanneland-schappen van West-Afrika.”

ABDOULAYE DIOP

Waar werken jullie nu aan? “NCD is betrokken bij de voorbereiding van het 6e Internationale Congres voor Mariene Beschermde Gebieden (IMPAC 6), dat Senegal in maart 2027 organiseert. Het vindt voor het eerst plaats op het Afrikaans continent. Daar presenteren we ons als autoriteit op het gebied van het mobiliseren van gemeenschappen. Een belangrijke rol is weggelegd voor wat wij doen in de Casamance-provincie, omdat daar een groot deel van de beschermde mariene gebieden van Senegal liggen. In die regio werken we ook samen met Vogelbescherming aan de bescherming van de grutto. De ervaringen die we daar opdoen, zullen we dus ook goed kunnen gebruiken. NCD was recentelijk ook een belangrijke partij bij het herzien van de Nationale Strategie en het Actieplan voor het Behoud van Biodiversiteit (NBSAP) in Senegal.”

Hoe bevalt de samenwerking met Vogelbescherming? “Veertig jaar heb ik gewerkt bij de Nationale Parken van Senegal, onder andere als directeur, en werkte tijdens die periode ook al samen met partijen uit Nederland. Er bestaan dus al lange relaties tussen onze landen. Het afgelopen jaar maakte onze band een positieve ontwikkeling door nadat we eerder van mening verschilden over het steunen van een masteropleiding over natuurbescherming en ornithologie in Saint Louis, iets wat Vogelbescherming niet op haar pad vond liggen. Nu werken we heel goed en direct samen.”

“In vergelijking met Vogelbescherming is NCD een jonge organisatie die in 2021 bij de BirdLife-familie is gekomen. NCD kan de ervaring die Vogelbescherming heeft goed gebruiken. Onze organisatie telt veel vrijwilligers met veel vaardigheden en ideeën. Maar het ontbreekt ons geregeld aan middelen. We hebben bijvoorbeeld minimaal dertig teams voor ornithologische monitoring, maar die ontberen soms een minimum aan apparatuur (verrekijker, telescopen, camera's, GPS) om effectief te zijn. Daar kunnen we goed hulp bij gebruiken. Nederland en Senegal liggen samen aan de migratie-as van trekvogels en daarmee hebben we een gezamenlijke verplichting om ze goed te beschermen door goed voor hun leefgebieden en de biodiversiteit te zorgen. We hopen dat onze samenwerking zich verder zal versterken.”

LEPELAARS

2026: SPEERPUNTEN

Samenwerken

Vogelbescherming koppelt BirdLife Partners uit Europa aan Afrikaanse Partners.

Voorbeeldprojecten

1. Uitvoering projecten van het Birds, Bees & Business-project in West-Afrika, zie hiervoor.
2. Uitvoering van het meerjarige grutto-beschermingsproject in West-Afrika, zie pagina 40.
3. Nieuw project start op de grens van Senegal en Guinee.

SAHEL

KRAANVOGEL

KANOETEN OP VOGELTREK

Kennis vergaren en delen

Vogelbescherming was in 2014 mede-initiatiefnemer van een nieuwe internationale simultaan flyway-telling langs de Oost-Atlantische vogeltrekroute waar Nederland ook aanligt. Sindsdien wordt deze telling elke drie jaar uitgevoerd en krijgen deze populatiegegevens steeds meer waarde. De editie van 2026 zullen wij weer steunen, Sovon Vogelonderzoek coördineert.

Draagvlak

In voorbereiding zijn additionele fondswervingen voor onze projecten in West-Afrika.

Caribisch deel van het Koninkrijk der Nederlanden

Vogelbescherming ondersteunt ook vogelbeschermers op de zes eilanden van het Caribisch deel van het Koninkrijk der Nederland. Dat zijn drie bijzondere gemeenten, Bonaire, Saba en Sint-Eustatius, en de drie landen, Aruba, Sint-Maarten en Curaçao.

Wat zijn de belangrijkste resultaten in 2025?

1. Dankzij Vogelbescherming kan de Aruba Conservation Foundation het monitoring- & managementplan voor de tien sternsoorten voltooien die op het eiland broeden.
2. Vogelbescherming heeft een onderzoek laten uitvoeren naar de zeldzame sprinkhaangors op Bonaire. De resultaten worden gebruikt voor beschermingsmaatregelen.
3. Met hulp van Vogelbescherming is een Bird Festival op Sint-Maarten georganiseerd om de eilandbevolking bewust te maken van de bedreigingen voor vogels en hoe zij kunnen

CAYENNESTERN

helpen daar iets aan te doen.

4. Vogelbescherming heeft financiële steun gegeven voor informatieborden op Sint-Eustatius waarbij leefgebied van de grote kwartelduif wordt afgerasterd en beschermd tegen vraat door geiten.
5. Vogelbescherming ondersteunde lokale partijen in het monitorings- en beschermingswerk voor diverse soorten zoals de Arubaanse holenuil en roodsnavelkeerkringvogel.

2026: speerpunten

1. Vogelbescherming laat een haalbaarheidsstudie uitvoeren naar het verwijderen van ratten op Klein Curaçao.
2. Vogelbescherming helpt bij de uitvoering van het monitoring- en managementplan voor sterns op Aruba.
3. Vogelbescherming continueert het beschermingswerk voor vogels zoals de Arubaanse holenuil, roodsnavelkeerkringvogel en grote kwartelduif.

GROTE KWARTELDUIF

AMBITIE

We vergroten het draagvlak in de samenleving en zijn een toonaangevende organisatie als het gaat om het agenderen en oplossen van problemen voor vogels.

RESULTATEN 2025

Gelet op de achteruitgang in aantal van veel vogelsoorten is de opgave groot voor Vogelbescherming. Om hier het hoofd aan te bieden, hebben we ook grote ambities. Om die plannen waar te maken, heeft de afdeling Engagement van Vogelbescherming zich in 2025 opnieuw in de verf gezet, in lijn met de Vliegroute 2025-2034.

Gewerkt is onder meer aan een heldere positionering, grotere bekendheid van de problemen voor vogels, meer inkomsten en draagvlak bij tal van partijen, met op de achtergrond nieuwe ICT-systemen die daaraan optimaal kunnen bijdragen. Deels zullen deze voorbereidende werkzaamheden in 2026 nog een vervolg krijgen. Tegelijk bleef 'de winkel open tijdens de verbouwing' en hebben we aan de hand van verschillende strategieën ook in 2025 resultaten geboekt, waarvan we hieronder de belangrijkste delen.

1. Het verhaal van Vogelbescherming; we geven vogels een stem

We bouwen aan een sterk fondsenwervend merk door mensen met inspirerende verhalen bekend te maken met het probleem voor vogels en hen te verbinden aan de droom van Vogelbescherming.

- Voor Vogelbescherming belangrijke (online) evenementen, de Nationale Tuinvogeltelling en Beleef de Lente, waren ook in 2025 succesvol. Meer dan 100.000 mensen deden eind januari mee met het tellen van vogels in de tuin. En zo'n 1,5 miljoen mensen keken naar de webcams van Beleef de Lente en maakten een voor veel vogels succesvol broedseizoen mee. In de communicatie rondom de Tuinvogeltelling stond de achteruitgang van de huismus centraal. Een succes, omdat de Tuinvogeltelling zo een duidelijker profiel heeft gekregen. Naast het tellen proberen we de deelnemers ook aan te zetten om hun tuin te vergroenen. Iedereen die zich van tevoren

aanmeldde, kreeg daarover aantrekkelijke informatie opgestuurd.

- Vogelbescherming was ook in 2025 veelvuldig in de media terug te vinden, met een hele reeks vogelonderwerpen. Zowel de eigen hierboven genoemde evenementen kregen veel aandacht, als onze reacties op actuele ontwikkelingen in het werkveld van Vogelbescherming. Zo kregen we veel aandacht voor de ontoereikende wijze waarop de Nederlandse overheid de gruttostand probeert te herstellen en voor onze mussenpetitie (zie hoofdstuk Stedelijk gebied). Ook een aantal opiniestukken van directeur Karsten Schipperheijn leidde tot aandacht in de pers, zoals over vogeltrek ten tijde van de verkiezingen en over hoe wilde vogels ten onrechte de schuld krijgen van vogelgriep. Daarnaast grepen we ook in 2025 andere mogelijkheden aan om vogels en de noodzaak tot beschermen in de media te krijgen. Succesvol waren onze persberichten over de uitwerking van de zomerhitte op vogels en hoe vogels omgingen met de gevolgen van storm Amy.
- In 2025 lanceerden we een voor ons nieuw soort campagne om een bredere groep in de samenleving aan te spreken om mee te helpen met het beschermen van vogels. Centraal stond de serieuze boodschap dat te veel en te vaak vogels verdwijnen uit tal van leefgebieden en dat we beter moeten luisteren naar wat de vogels ons te vertellen hebben. In de komende jaren bouwen we door op de inzichten die we hebben opgedaan.

2. Impact voor vogels: we laten zien dat het kan

De afdeling Engagement draagt met communicatie en campagnes bij aan de hoofdprogramma's van Vogelbescherming. Zo worden mensen bewust van hoe zij met het aanpassen van hun gedrag kunnen helpen vogels te beschermen. En we tonen de resultaten van succesvol beschermingswerk om te laten zien dat Vogelbescherming een waardevolle partner is bij bescherming van vogels en natuur in de complexe maatschappelijke context. Zie voor de gerealiseerde activiteiten hoofdstuk 3 t/m 6.

3. Samen voor vogels: we bouwen een zwerm

Vogelbescherming brengt zoveel mogelijk mensen en stakeholders in beweging om mee te helpen vogels te beschermen. Om daarin zo effectief mogelijk te zijn en voor vogels zoveel mogelijk impact te bereiken, spelen we in op ieders behoefte met een op maat gemaakt aanbod (in geld, tijd of gedrag) en communicatie.

- Op World Legacy Day, 13 september 2025, vlogen 51 nieuwe vogels van onze Erezwerm verder het kantoor van Vogelbescherming in. De Erezwerm is een kunstwerk van gekleurde vogels die symbool staan voor mensen die ons het afgelopen jaar hun nalatenschap toevertrouwen. Samen met een grote groep nabestaanden stonden we stil bij de passie voor vogels die we samen delen en de grote waarde voor Vogelbescherming van deze steun.
- De leden vormen de ruggengraat van onze vereniging. Dankzij hen kunnen we met gezag opereren en blijft Vogelbescherming onafhankelijk. Veel van onze leden geven extra. Dat kan een hoger bedrag zijn de minimale contributie van jaarlijks 36 euro of naar aanleiding van speciale verzoeken. In 2025 kregen we bijvoorbeeld gulle bijdragen om vogels in het Waddengebied te helpen. We zijn de leden daarvoor zeer erkentelijk. Om de werving van nieuwe leden een extra impuls te geven, hebben we najaar 2025 een grote groep mensen per post benaderd waarmee we nog geen 'relatie' hebben. Dat leverde ruim 2.500 nieuwe leden op.
- In 2025 zette Vogelbescherming Nederland nieuwe stappen om meer mensen te betrekken bij de bescherming van vogels in hun directe leefomgeving. We verkenden nieuwe manieren om onze beweging zichtbaarder en toegankelijker te maken. Binnen deze bewegingsopbouw werkten we gericht aan het verbinden, begeleiden en versterken van vrijwilligers en actieve vogelliefhebbers. Daarbij bieden we handvatten die mensen helpen om van een eerste stap door te groeien naar een lokale voortrekkersrol. Zo ontwikkelden we in aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen in 2026 bijvoorbeeld

e-learnings en webinars over burgerlobby met onder meer aandacht voor de actie Vogelen met je Volksvertegenwoordiger. In 2025 startten we ook een Jongerenraad bij Vogelbescherming. De nieuwe groep jonge vogelbeschermers gaat in 2026 zelf verder invulling geven aan governance en planvorming. De Jongerenraad brengt ideeën, kennis en energie in, en gaat meepraten over beleid.

- Tijdens de jaarlijkse Vrijwilligersdag kwamen ruim honderd vrijwilligers samen voor ontmoeting, inspiratie en deskundigheidsbevordering. De dag bood een mix van lezingen, workshops en kennisuitwisseling, en werd afgesloten met een excursie door het Haagse Bos. De werkbezoeken, inspiratiedagen en een lokale stadsexcursie voor Stadvogeladviseurs en Tuinvogelconsulenten werden goed bezocht en boden veel ruimte om met elkaar nieuwe kennis te delen over inrichting, beheer en netwerken. Het 30-jarig bestaan van het WetlandWachten-netwerk markeerde een bijzonder moment om stil te staan bij jarenlange inzet in natte, kwetsbare gebieden. WetlandWachten monitoren, adviseren en onderhouden relaties met beheerders en stakeholders – werk dat al decennialang het verschil maakt. Het jubileum benadrukte de waarde van hun vasthoudendheid, betrokkenheid en diepgaande kennis van riet- en moerasvogels.
- Op 5 september 2025 reikten we de Gouden Lepelaar uit aan Henk Klaassen tijdens een inspirerende bijeenkomst voor behoud van de patrijs. Hij heeft zich jarenlang, gedurende zijn werkend leven en pensionering ingezet voor vrijwilligerswerk. Voor monitoring, onderzoek en educatie én door zijn omgeving te betrekken bij inrichtingswerkzaamheden voor de Groesbeekse patrijs.
- Onze samenwerking met vogelwerkgroepen blijft essentieel voor lokale kennisopbouw en beschermingsresultaat. We organiseerden dit jaar twee succesvolle rondetafelgesprekken over monitoring, beschermingsactiviteiten, ledenbetrokkenheid en de uitdagingen waar werkgroepen lokaal voor staan. Een vrijwilliger verwoordde treffend: "De bijeenkomsten met andere werkgroepen geven ons energie. Je hoort hoe anderen

zaken organiseren en aanpakken en dat geeft je nieuwe ideeën voor je eigen vereniging."

- Het IJsvogelfonds bewees opnieuw zijn waarde als motor voor lokale projecten die direct bijdragen aan het verbeteren van leefgebieden. Dit jaar hebben we 22 aanvragen ontvangen waarvan we er 17 konden honoreren. Een initiatiefnemer reageerde: "Het fonds geeft ons project een enorme duw in de rug. Zonder die steun was het ons niet gelukt om te starten." Het IJsvogelfonds laat zien hoe gerichte microfinanciering enthousiasme en uitvoering samenbrengt, met tastbaar resultaat voor vogels én mensen.
- Groene Bondgenoten ontwikkelt praktische tools waarmee vrijwilligers soorten, landschap en abiotische waarden kunnen monitoren. Zo kunnen zij periodiek de staat van biodiversiteit delen met gemeenten en bestuurders, en laten zien dat vrijwilligerswerk meetbare impact heeft. Zie het artikel op pagina 50-51.

EREZWERM

TUINADVIES

GOUDEN LEPELAAR

VRIJWILLIGERSDAG WETLANDWACHTEN

VOORBEELDPROJECT

Hulp voor 'groene' vrijwilligers

Groene Bondgenoten boeken resultaten

Groene Bondgenoten biedt sinds 2022 'groene' vrijwilligers kennis, ondersteuning en contacten, om meer voor elkaar te krijgen voor de natuur in hun eigen omgeving. Projectleider Frank Velthuisen van Vogelbescherming kan inmiddels een hele reeks concrete resultaten melden.

'Groene Bondgenoten' is in het metier van natuur en milieu een bekende naam aan het worden. En dat terwijl dit samenwerkingsverband nog maar sinds 2022 bestaat. Met een startsubsidie van 1,7 miljoen euro van de Postcode Loterij zetten Vogelbescherming, LandschappenNL, de Natuur en Milieufederaties, IVN Natuureducatie, Natuurvereniging KNNV en SoortenNL drie jaar terug een samenwerking op om de vele tienduizenden vrijwilligers in het groen aan elkaar te verbinden en zo te werken aan een Basis-kwaliteit Natuur in Nederland, oftewel het verbeteren van de natuur buiten de officiële natuurgebieden. Projectleider Frank Velthuisen van Vogelbescherming is tevreden met de resultaten die al zijn bereikt.

FRANK VELTHUIZEN

Geld voor vrijwilligersgroepen

"Het stimuleringsfonds voor vrijwilligers dat wij hebben opgezet zou je het 'laaghangend fruit' van dit project kunnen noemen", zegt Velthuisen. "Er zijn zo ontzettend veel lokale natuurgroepen die de biodiversiteit in hun eigen omgeving proberen te ondersteunen met allerlei initiatieven. Het ligt heel erg voor de hand om dit soort groepen, zoals bijvoorbeeld Stichting Natuurlijk Platform Weert en vele andere te helpen met een bescheiden subsidie om lokale samenwerking te versterken."

Velthuisen noemt ook de 'Landschaps-café's' als een succesvol initiatief dat ondersteuning kreeg uit het stimuleringsfonds. "Deze mensen organiseren bijeenkomsten die specifiek tot doel hebben om de polarisatie in het debat rond natuur en landbouw te bestrijden."

De opbrengst is veelzijdig, stelt Velthuisen. "Behalve dat deze vrijwilligersgroepen vooruit worden geholpen, krijgen wij als Groene Bondgenoten zo ook een beter beeld van alle initiatieven die in het land worden ondernomen. In het eerste jaar, 2023, deden 15 groepen een beroep op het stimuleringsfonds. Een jaar later waren er al 35 samenwerkingsverbanden en dit jaar zullen het er wéér meer zijn. In 2026 komt er nog een laatste ronde uit het startbudget van de Groene Bondgenoten."

Animo voor groen traineeship

"Voor ik bij Vogelbescherming kwam werken, was ik verbonden aan War Child. Vanuit die ervaring vond ik het in eerste instantie best verrassend dat jongeren in de groene wereld nog vrij vaak op de achtergrond

VLECHTEN VAN EEN HEG

RINGMUS

GROENE BONDGENOTEN

opereren", bekent Velthuisen. "Door het aanbieden van een 'groen traineeship' hebben we geprobeerd om jongeren die een maatschappelijke diensttijd willen invullen, mogelijkheden te bieden om aan klimaat- en natuurzorg te werken."

Er bleek veel animo voor. Binnen een maand waren al tientallen aanvragen binnen, waarna twaalf deelnemers ook echt aan de slag zijn gegaan als trainee. Ze kregen onder andere training in het monitoren van algemene soorten door SoortenNL en workshops 'storytelling' van IVN. De Natuur- en Milieufederaties vertaalden al die kennis naar praktische lessen in het

leren organiseren van inspraak en participatie in de lokale en regionale politiek.

Zoals het een goed traineeship betaamt, is een aantal deelnemers doorgestroomd naar volwaardige banen in het groen. Zo werkt één van de deelnemers nu als eco-ecoloog in een samenwerkingsverband van gemeenten in Noord-Holland en is een ander bij ARK Natuurontwikkeling terecht gekomen.

Zichtbaar maken

Uit de pot van de Groene Bondgenoten is ook ondersteuning gegeven aan natuurfilmer en documentaire-

maker Rik van der Linden, voor zijn film Het vergeten leven van Nederland. Velthuizen: "Die film is nu een gespreksstarter geworden voor veel bijeenkomsten van de Groene Bondgenoten. Op avonden van Natuurvereniging KNNV, maar bijvoorbeeld ook op een avond van een jachthaven die graag de biodiversiteit op het eigen terrein wil stimuleren, vertonen we de film. Daarna komt vaak een goed gesprek op gang over de verschuivende ijkpunten in de natuur, ofwel de 'natuuramnesie', hoe kennis over de rijkdom van de natuur uit ons collectieve geheugen verdwijnt. De film is een heel vruchtbare trigger geworden voor die gesprekken."

RIK VAN DER LINDEN

Na een bescheiden bijdrage aan Vergeten Leven, heeft Groene Bondgenoten ook een bijdrage geleverd aan een volgende film van Van der Linden: De Monding van Morgen. "Daarin trekt een verteller met een schildersezel van plexiglas door het land en worden nieuwe initiatieven op het bestaande landschap geprojecteerd. Zo laat de film zien wat je kunt toevoegen aan de biodiversiteit."

Natuur buiten natuurgebieden

Rode draad door al het werk van de Groene Bondgenoten is het begrip Basiskwaliteit Natuur, ofwel: de basale natuurwaarde in de vele gebieden buiten de beschermde Natura 2000-natuur. Velthuizen: "Dat begrip is in 2018 gemunt in het boek Bedreigde vogels in Nederland. Later werd het in uitgebreidere vorm in Nederlandse Vogels in hun domein beschreven, zeg maar: een soort bijbel van de basiskwaliteit. Wat wij nu als Groene Bondgenoten doen, is de praktische vertaling naar het veld van alle kennis die door Vogelbescherming in die boeken werd verzameld."

Nieuw: SoortenKijker

Eén van de concrete opbrengsten van de Groene Bondgenoten is ook de webapp SoortenKijker, waarmee iedereen kan kijken of de Basiskwaliteit Natuur in haar of zijn omgeving op orde is. Deze webapp werd ontwikkeld met Waarneming.nl en met behulp van gegevens uit Nationale Databank Flora en Fauna (NDFD). Frank Velthuizen: "Als de natuurkwaliteit minder is dan mogelijk, of zelfs ondermaats, kunnen groene vrijwilligers in gesprek gaan met een gemeente of een andere terreineigenaar, om te kijken hoe het beter kan."

Groene Bondgenoten gaat door

De financiering van Groene Bondgenoten zal volgens planning in april 2026 ophouden. Maar daarmee houdt het werk bepaald niet op, benadrukt Frank Velthuizen. "Alleen al bij het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur is een nieuw project toegezegd, waarmee vrijwilligers op 1.500 plekken de kwaliteit van de bodem en het water kunnen monitoren."

En ook de samenwerking tussen de zes organisaties binnen de Groene Bondgenoten houdt natuurlijk niet ineens op. De ambitie is om in 2050 in heel Nederland Basiskwaliteit Natuur te realiseren met inzet van een hecht netwerk van vrijwilligers en burgers."

NATUURWERKDAG

Ook vogels hebben rechten

Vogelbescherming biedt volop mogelijkheden om iets extra's te doen voor vogels als dat bij je past. Jacqueline Zijlmans heeft daarvan gebruik gemaakt en zette zich vol overgave in voor de vogels. Na haar dood blijft haar man Jan Maatjens in de geest van zijn Jacqueline hulp bieden.

We zoeken Jan op in het Limburgse Mheer, onder Maastricht. Daar vertelt hij bewogen over zijn onlangs overleden Jacqueline. "Ze groeide op in de Belgische Voerstreek te midden van de natuur. Haar naaste burens waren het steenuiltje, de witte en gele kwikstaart, maar ook de ijsvogel en de oeverzwaluw. Haar liefde en respect voor vogels en natuur waren oneindig."

Ambassadeur voor vogels

Na een korte pauze met koffie en Limburgse vlaai, vertelt Jan verder: "Op dertigjarige leeftijd ging Jacqueline rechten studeren in Maastricht, met als specialisatie milieurecht. Ze trad in dienst bij Rijkswaterstaat en zag erop toe dat de overheid zich aan de voorwaarden hield van de toenmalige Flora- en Faunawet. Op latere leeftijd promoveerde zij met een proefschrift over natuurbescherming. In haar werk, maar ook daarbuiten, was ze een ware ambassadeur voor de vogels. Samen trokken we er tijdens vakanties en vrije dagen op uit om te genieten van vogels en natuur. Ze had een zwak voor weidevogels en we bezochten vaker Arkemheen en de Eempolder. Ook gingen we bijvoorbeeld naar Lac du Der in Frankrijk om er getuige te zijn van de kraanvogeltrek. Ook hebben we Vogelbescherming in ons testament opgenomen en helpen we met periodieke giften."

Eerste Vogelwet

"Vorig jaar maart overleed Jacqueline geheel onverwacht. In haar geest heb ik daarna de periodieke giften aan Vogelbescherming verhoogd ter ondersteuning van juridische werkzaamheden." Vogelbescherming heeft een naam hoog te houden op dat gebied. Zo werd dankzij vogelbeschermers van het eerste uur in Nederland als eerste land van Europa in de vorige eeuw de Vogelwet aangenomen, waarmee alle vogels in één klap werden beschermd. Maar ook recentelijk werden belangrijke resultaten

geboekt dankzij onze juristen. Zo heeft de Europese Commissie door een klacht van Vogelbescherming ons land in gebreke gesteld, omdat Nederland te weinig doet aan de bescherming van weidevogels. Ook heeft, dankzij de inzet van Vogelbescherming, de Raad van State uitspraak gedaan over het aanwijzingsbesluit van het Vogelrichtlijngebied de Bruine Bank in de Noordzee. Daaruit kwam naar voren dat het gebied voor nog meer vogelsoorten moet worden aangewezen dan al het geval is. Daardoor krijgt dit gebied een betere bescherming en werkt de uitspraak mogelijk ook door richting andere natuurgebieden. Deze geweldige resultaten zijn het gevolg van de inzet van Vogelbescherming, mede mogelijk gemaakt dankzij giften zoals van Jacqueline Zijlmans.

2026: SPEERPUNTEN

Merkstrategie: we geven vogels een stem

- In 2026 werken we verder aan een sterk fondsenwervend merk. We bouwen door op de boodschap die we in 2025 brachten: vogels zijn aan het verdwijnen in Nederland. Als we nu niet naar de vogels luisteren, horen we ze misschien nooit meer. Doel is om veel meer mensen bekend te maken met de afname van veel vogelsoorten en de problemen van vogels, en hen te bewegen om mee te helpen met het beschermen van vogels, door hun geld of hun tijd te geven.
- Onze grote evenementen zoals de Tuinvogeltelling en Beleef de Lente gaan we meer benutten voor het communiceren van de problemen waar vogels tegenaan lopen en hoe je Vogelbescherming kunt helpen met het oplossen daarvan. Daarnaast hebben we de ontwikkeling van een derde jaarlijks evenement in het najaar in voorbereiding.

Impact voor vogels: laten zien dat het kan

- Campagnes en activiteiten ontwikkelen we langs drie lijnen: vogelrijke stad, een platteland vol vogels en een veilige vogeltrekroute.
- In 2026 verwachten de resultaten van het project Meet de Mees. De uitkomsten zijn het startpunt voor verdere communicatie over gif in onze tuinen en wat mensen daar zelf aan kunnen doen.
- Het nieuwe plantenstandpunt van Vogelbescherming is gestoeld op biologisch en inheems groen dat goed is voor vogels. Dat resulteerde in 2025 onder meer in het opleveren van de website vogelrijkestad.nl. In 2026 gaan we door met bewustwording over hoe men met de inrichting van tuin en omgeving vogels en natuur kan helpen. De doorontwikkeling van genoemde website is daarbij een van de activiteiten in 2026.

Samen voor vogels: we bouwen een zwerm

- We werken verder aan bewezen effectieve activiteiten: van lobby-webinars tot jongerenparticipatie, van vrijwilligersactiviteiten tot microfinanciering. En we blijven leren van de praktijk. Want elke vrijwilliger die zich gezien en gesteund voelt, draagt bij aan een vogelvriendelijk Nederland. In 2026 staan extra inspanningen gepland op het gebied van werving van vrijwilligers, verbinding (via netwerken zoals Groene Bondgenoten en structurele uitwisseling tussen werkgroepen), begeleiding (met formats, trainingen en passende ondersteuning) en versterking (door lokale vrijwilligers en groepen beter met elkaar te verbinden in netwerken).

PIMPELMEES

TUINVOGELTELLING

ZEEAREND MET JONG

VOGELTUIN

COLOFON

Een jaar Vogelbescherming Nederland,
Impactverslag 2025

Redactie

Arjan Berben / Nadja Jansma
Emma Brugman / Hans Peeters

Beeldredactie

Evelien Verkerk

Bezoekadres

Boulevard 12, Zeist

Postadres

Postbus 925, 3700 AX Zeist

Grote giften

Sandra Peters
sandra.peters@vogelbescherming.nl
06 12 17 62 57

Nalaten

Jaap Hijmans / Ellen Cobelens
nalatenschappen@vogelbescherming.nl
030 69 37 700

Periodiek schenken

Ledenadministratie
ledenadministratie@vogelbescherming.nl
030 69 37 700

Sponsoring bedrijven

Ellen van Buuren
ellen.vanbuuren@vogelbescherming.nl
030 69 37 799

Vragen? Opmerkingen?

info@vogelbescherming.nl
030 69 37 700

Vormgeving

Hans Zandvliet
Zand art & design

©Vogelbescherming Nederland, 2025

Foto's en illustraties

Omslag

Wulp - Shutterstock.

Inhoud en Leeswijzer

Patrijs - Shutterstock; Kraanvogel - Elwin van der Kolk.

Vooraf

Veldleeuwerik - Shutterstock.

Waterrijke gebieden

Grote karekiet - Shutterstock; Drieteenmeeuw en papegaaiduiker - Chris van der Heijden;
Kluut en visdieven - Koos Dansen; Broedgebied - Hans Peeters; Waterral - Bart van de Riet; Strandplevier - Shutterstock;
Vrijwilligersdag - Fred van Diem; Bergeend - Jelle de Jong; Zwarte stern - Jelle de Jong; Hedwige polder - Beeldbank
Zeeland-Skypictures; Kluut - Bert Bokkers; Alk - Shutterstock; Stormmeeuw - Agami/Marc Guyt; Zeekoet - Shutterstock;
Papegaaiduiker - Jankees Schwiebbe; Roef Hovinga - Cees de Jong; Visdief - Agami/Marc Guyt;
Grote Stern - Jankees Schwiebbe; Kluut - Agami/Roy de Haas; Wadden Texel - Ruud van Beusekom;
Strandplevier - Agami/Marc Guyt; Jan-van-Gent - Shutterstock; Zilvermeeuw - Nancy Folten;
Zwarte zee-eend - Ernst Bos; Wadden - Agami/Marc Guyt; Texel - Fred van Diem.

Landelijk gebied

Boerenwaluw - Ellen van Schravendijk; Grutto - Peter van Graafeiland; Tureluur - Shutterstock;
Workumerwaard - WikiCommens; Kokmeeuw - Bart van de Riet; Grutto - Shutterstock; Veldleeuwerik - Shutterstock;
Sandfirden - Sandra Peters; Gouden Leeuwerik - Fred van Diem; Gouden Grutto - Fred van Diem; Torenavalk - Shutterstock;
Scholekster - Jelle de Jong; Schiermonnikoog - Agami/Marc Guyt; Hoeve Kazan/Saskia Jonk - Fred van Diem;
Kerkuil - Jelle de Jong; Basiskwaliteit Natuur - Vogelbescherming; Grutto - Agami/Roy de Haas;
Kruidenrijk grasland - Bart van de Riet; Vrijwilligers - Marjanne Kolk.

Stedelijk gebied

Basiskwaliteit Natuur - Shutterstock; Stadsnatuur - Shutterstock; Huismus - Agami/Marc Guyt;
Gierzwaluw - Agami/Marc Guyt; Nestkast - Unitura; Petitie voor Mona - Studi Elias; Gideon Vreeman - Ewerdt Heideman;
Huismus - Shutterstock; Amersfoort - Shutterstock; Zwarte roodstaart - Shutterstock; Dakenstroom - Unitura;
Neststenen gierzwaluw - Vivara; Stadsbiotoop - Jip Louwe Kooijmans.

Internationaal

Sahel - Lars Soerink; Birds Bees & Business - Amadou Keita/Cordaid; Rijstveld - Lars Soerink;
Napoleonwever - Lars Soerink; Grutto's - Leo Zwarts; Grutto's en flamingo's - Lars Soerink; Grutto - Agami/Wil Leurs;
Aboudoulay Diop - NCD/BirdLife; Lepelaars - Erik Dinslage; Kustgebied West-Afrika - Agami/Marc Guyt;
Sahel - Lars Soerink; Boerenwaluw - Shutterstock; Kanoeten - Shutterstock; Cayennestern - Michiel Oversteegen;
Grote kwartelduif - Michiel Oversteegen.

Engagement

Campagnebeeld Grutto - Vogelbescherming; Grote stern - René Pop; Vogelen met Ines Kostic - Vogelbescherming;
Screenshots webpagina's - Vogelbescherming; Erezwerm - Martin Hierck; Gouden Lepelaar - Vogelbescherming;
Tuinadvies - Fred van Diem; WetlandWachten - Fred van Diem; Frank Veldhuizen - Fred van Diem;
Heg vlechten - Vilda/Lars Soerink; Ringmus - Vilda/Yves Adams; Groene Bondgenoten - Kars Veling
Rik van der Linden - filmstill Het vergeten leven van Nederland; Natuurwerkdag - Vilda/Lars Soerink
Jan Maatjens - Rob Kempers; Kraanvogel - Hans Peeters;
Tuinvogeltelling - Filmstill Visual Noise Campagne Vogelbescherming; Beleef de Lente - Vogelbescherming/It Fryske Gea;
Pimpelmees - Annette Brand; Vogeltuin - Fred van Diem.

Achterblad

Appelvink - Hans Peeters.

APPELVINK